

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Změny v občanském právu s dopadem do oblasti průmyslových
práv**

Plzeň 2014

Zpracoval: Mgr. Milan Severa

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *„Změny v občanském právu s dopadem do oblasti průmyslových práv“* zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, 27. března 2014

.....
Mgr. Milan Severa

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Janu Hákoví, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Během práce mi byly významnou pomocí rady od Ing. Karla Čady, prom. práv., Ph.D., za což mu tímto děkuji.

Rád bych touto cestou poděkoval za konzultaci mé diplomové práce paní, profesorce Dr. Andree Klug., za cenné rady.

Obsah

1	Úvod	1
1.1	Metodologie výzkumu v diplomové práci	1
1.2	Vymezení obsahu diplomové práce	3
1.3	Důvody pro přijetí novelizace občanského zákoníku	3
1.4	Proč nový občanský zákoník	5
1.5	Zásady pro přijetí NOZ a doprovodných zákonů.....	7
2	Novelizace civilního práva a dopady na právo průmyslového vlastnictví.....	9
2.1	Duševní vlastnictví	9
2.1.1	Vymezení pojmu průmyslového vlastnictví	12
3	Novelizace civilního práva a dopady na právo průmyslového vlastnictví.....	15
3.1	Základní zásady NOZ a průmyslové vlastnictví	15
3.2	Vybrané přímé dopady NOZ na průmyslové vlastnictví	21
3.2.1	Obchodní firma a NOZ	21
3.2.2	Licence.....	23
3.3	Vybrané nepřímé dopady NOZ na průmyslové vlastnictví	26
3.3.1	Dobré mravy	27
3.3.2	Náhrada škody, nemajetková újma, přímé zadostiučinění, bezdůvodné obohacení	28
4	Předměty průmyslového vlastnictví a dopady novelizace NOZ	31
4.1	Vynálezy	32
4.1.1	Patentová rešerše.....	33
4.1.2	Přihlášení vynálezu a provedení průzkumu	34
4.1.3	Zánik a zrušení patentu	36
4.2	Biotechnologický vynález.....	37
4.3	Dopady přijetí NOZ na úpravu vynálezu	38
4.4	Užitné vzory	39
4.5	Průmyslové vzory	40
4.6	Topografie polovodičových prvků.....	42
4.7	Šlechtitelské právo	43
5	Vliv Evropské unie na novelizaci průmyslového vlastnictví.....	45
5.1	Patent Společenství	46
5.2	Založení soudu pro patent Společenství	48
6	Uvedení do problematiky průmyslového vlastnictví ve Spolkové republice Německo	50
6.1	Bližší pohled na patent a patentový zákon (PatG)	51
7	Závěr	54

1 Úvod

Volba diplomové práce v mém případě spočívala v hledání zaměření na pokud možno technicky zacílené právo. Na základě této úvahy jsem po nedlouhé době dospěl k problematice průmyslového vlastnictví. S touto myšlenkou a znalostí tématu z přednášek, které jsem absolvoval v rámci předmětu „Právo k nehmotným statkům“ (jenž je vyučován na Právnické fakultě ZČU) jsem se pustil do přípravy této diplomové práce. Ta je cele věnována „Změnám v občanském právu s dopadem do průmyslových práv“. Během příprav jsem navštěvoval seminář odborně věnovaný patentům a užitným vzorům ve farmaceutickém a chemickém průmyslu. Zde jsem pochopil, že má diplomová práce může skutečně pouze „popisovat“ změny, jež nový občanský zákoník 89/2012 Sb. spolu s dalšími zákony přinesl, toť vše. Pro hlubší pochopení je zapotřebí praxe a systematický rozvoj této specifické oblasti práva. I přes tento handicap, který jsem se snažil optimalizovat formou zahraniční stáže na univerzitě v Německu a návštěvami mnohých seminářů a konferencí si uvědomuji, že má diplomová práce se svou kvalitou pouze přibližuje odborným publikacím, z nichž jsem čerpal informace.

Průmyslové vlastnictví je specifické dlouholetým mezinárodním tlakem o harmonizaci, který je vyvolán potřebami tržní ekonomiky a v posledních desetiletích též snahou členských států Evropské unie o vytvoření jednotného evropského patentu. Mezinárodní spolupráce je jeden důvodů, proč je těžké pochopit souvislosti fungování této oblasti práva.

1.1 Metodologie výzkumu v diplomové práci

Při studiu změn, jež přinesl Nový občanský zákoník č. 89/20012 Sb. pro oblast práv průmyslového vlastnictví, jsem dlouho zvažoval, jak uchopit dopady těchto změn do práva průmyslového vlastnictví a kde začít. Nakonec jsem dospěl k závěru, že je vhodné nejprve shrnout samotné důvody pro přijetí Nového občanského zákoníku 89/2012 Sb. (dále jen NOZ) a souvisejících zákonů, které uvádí Důvodová zpráva k Novému občanskému zákoníku. Mezi další zákony

řadíme Zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. (dále jen ZOK) a Zákon o mezinárodním právu soukromém č. 91/2012 Sb. (dále jen ZMPS).¹

NOZ přinesl mnoho zásadních změn, které se dotýkají nejrůznějších oblastí civilního práva, například přinesl nové instituty v právu dědickém, majetkovém apod. Změny se určitým způsobem dotýkají i průmyslového vlastnictví, respektive zasahují do celého duševního vlastnictví. Na rozdíl od jiných oblastí civilního práva však můžeme konstatovat, že tyto změny pro oblast duševního vlastnictví nepřinášejí jen celkovou přestavbu právních základů, ale přinášejí taktéž řadu úprav a změn, se kterými se bude muset praxe vypořádat. V této práci si tedy jako hlavní výzkumný záměr stanovuji nalézt podstatné změny, a ty následně analyzovat. V diplomové práci bude použita historická metoda. Tu jsem zvolil pro samotný počátek práce, věnovaný vývoji rekodifikace občanského zákoníku. Ve vlastní stati práce bude použita analytická metoda pro výzkum změn, jež přinesla rekodifikace občanského zákoníku a zákony související. V závěru práce následuje zhodnocení možného dopadu a rovněž krátký pohled do německé právní úpravy v oblasti průmyslového vlastnictví. Oproti zadání diplomové práce jsem se rozhodl neuvádět kapitolu s názvem „Možné praktické dopady“. Důvodem se stala obava o přílišnou tematickou roztržitost diplomové práce.

Jedním z problémů, se kterými jsem se při přípravě této diplomové práce pravidelně setkával, byl nedostatek literatury a odborných zdrojů týkajících se změn průmyslového vlastnictví v souvislosti s přijetím NOZ. Hlavním zdrojem informací se tak stal NOZ a zákony související, Důvodová zpráva k NOZ, články z odborných časopisů (jež se však změnám průmyslového vlastnictví v souvislosti s přijetím NOZ věnují pouze okrajově) a kniha Ladislava Jakla „*Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*“, Praha 2012, Metropolitní univerzita v Praze, ISBN: 978-80-86855-87-5.

¹ Tři výše uvedené zákony (NOZ, ZOK a ZMPS) však nejsou jediné zákony, které jsou v souvislosti s novelizací civilního práva přijaty. Mezi další zákony, které jsou nebo mají být jako doprovodná legislativa přijaty, patří například Zákon o zvláštních řízeních soudních č. 292/2013 Sb., Katastrální zákon č. 256/2013 Sb. Plné znění všech těchto zákonů včetně realizovaných důvodových zpráv a popis procesu přijetí poskytuje oficiální webová stránka o Novém občanském zákoníku na webové adrese: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/>
Z důvodu rozsáhlosti dopadu novelizace civilního práva, kterou přináší výše uvedené zákony, dochází ke změnám zákonů i v dalších právních oblastech právního řádu České republiky.

1.2 Vymezení obsahu diplomové práce

Práce je tematicky členěna do několika částí, jejichž účelem je systematicky postupovat při výzkumu položeného zadání. Úvodní část se zaměřuje na zdůvodnění přijetí nového občanského zákoníku a doprovodných zákonů, včetně důvodů přijetí, kritiky a hlavní zásad, jimiž se řídili autoři při vypracování rekodifikace NOZ a zákonů souvisejících.

V další části práce budou definovány pojmy týkající se duševního vlastnictví, průmyslového vlastnictví a práv a s ním souvisejících. Ve vlastní analytické části práce bude zkoumán rozdíl právních předpisů před rekodifikací a po přijetí NOZ. Pro lepší přehlednost budou změny v souvislosti s NOZ a se zákony souvisejícími rozděleny na přímé a nepřímé dopady rekodifikace na jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví a případných změn, které NOZ přinesl. Z důvodu charakteristické různorodosti a obsáhlosti pojmu průmyslového vlastnictví bude speciální kapitola věnována obchodním firmám jako předmětu průmyslového vlastnictví a licencím v podtextu dopadu rekodifikace NOZ. Rozsah práce podrobnou analýzu jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví bohužel nedovoluje. Dojde tak pouze k určitému uvedení do obsahu předmětu průmyslového vlastnictví a do změn, které rekodifikace občanského zákoníku přináší.

Ve své závěrečné části bude tato práce krátce analyzovat dopady, které Evropská unie do problematiky průmyslového vlastnictví přináší, dojde také na představení patentu Společenství. Následovat bude stručný vhled do právní úpravy průmyslového vlastnictví ve Spolkové republice Německo. V závěru práce se rovněž pokusím podat odpověď na v úvodu položenou výzkumnou otázku.

1.3 Důvody pro přijetí novelizace občanského zákoníku

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. v samém úvodu poukazuje na nedostatečnou úpravu dosavadního občanského zákoníku 40/1964 a na jeho ne zcela zdařilou novelizaci, jež by vyhovovala modernímu civilnímu kodexu počátku 21. století. Snaha o komplexní novelizaci občanského zákona č. 40/1964 Sb. probíhá již od počátku devadesátých let a doposud byl již mnohokrát novelizován. Prvním impulzem k rozsáhlé novelizaci se staly

společenskopolitické změny po roce 1989 a přibližování se standardizovaným tržním demokratickým společnostem. Důvodová zpráva zdůrazňuje hned několik novelizací, které občanský zákoník č. 40/1964 Sb. před svým zrušením prodělal.

První výraznou rekonstrukci občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. se stal zákon č. 509/1991 Sb., jenž se systematicky zaměřil na vztah mezi občanským a obchodním zákoníkem. Hlavní snahou bylo vymezit pravidla použití občanského a obchodního zákoníku. Ostatním oblastem, které se týkaly například rodinného, či pracovního práva taková pozornost věnována nebyla. Občanský zákoník 40/1964 Sb. tak sloužil jako *lex generalis* a subsidiárně se užíval i v právu obchodním. Paradoxem se stalo, že v obchodním zákoníku došlo k tvorbě řady duplicitních řešení, jež měly často podobu komplexní úpravy, což, jak tvrdí autoři Důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb., odpovídá spíše totalitní právní úpravě. Po této novele bylo realizováno hned několik desítek novel, jejichž úkolem bylo postupně zakotvit v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb. evropské měřítko. Přesto však dochází již v roce 1993 k prvnímu rekonstrukčnímu pokusu, jenž provedl tým profesorů v čele s profesorem Viktorem Knappem a Karolem Plankem. Tento návrh získal dokonce paragrafové znění, ovšem po rozpadu Československa byly v České republice na tomto návrhu rekonstrukční práce ukončeny.²³ Po tomto pokusu následoval v polovině devadesátých let rekonstrukční pokus vedený profesorem Františkem Zoulíkem. Ani tentokrát však nebyly rekonstrukční práce na novém občanském zákoníku zdárně dokončeny. Impulsem pro vypracování nynějšího občanského zákoníku 89/2012 Sb. se stalo rozhodnutí tehdejšího ministra spravedlnosti (a pozdějšího ombudsmana) Otakara Motejla. Od ledna 2000 byly práce na rekonstrukci obnoveny, přímo ale na předchozí rekonstrukční návrhy nenavázaly. Došlo k vypracování věcného záměru rekonstrukce občanského zákoníku, jenž byl 18. dubna 2001 vládou České republiky schválen. Tento zákon známe jako nový občanský zákoník 89/2012 Sb. (dále jen NOZ).⁴

² Naopak rekonstrukční práce pokračovala na Slovensku pod vedením profesorů K. Planka a J. Lazára až do roku 1997, kdy byl návrh předložen slovenskou vládou před Slovenskou národní radou, ale zde byl návrh bez projednání stažen. Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 8-11. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

³ Viz tamtéž, str. 9-10.

⁴ Viz tamtéž, str. 9-11.

1.4 Proč nový občanský zákoník

Důvodová zpráva nového občanského zákoníku obhajuje rekonstrukci poukázáním na nedostatky občanského zákoníku 40/1964 Sb., které se týkají třech oblastí, kde trpí občanský zákoník 40/1964 Sb. největšími nedostatky. Prvním z uvedených problémů je postavení občanského zákoníku 40/1964 Sb. „*na myšlenku jednoty zájmů společnosti a jednotlivce (zájmy jednotlivce byly podřízeny zájmům celku). Tomu odpovídalo pojetí občanského práva jako nástroje řízení společnosti (zájem jednotlivce byl podřízen zájmu státní moci).*“⁵ Od tohoto pojetí společně řízené hospodářské soustavy bylo po roce 1989 upuštěno, ale nadále zůstaly v platnosti důležité právní nástroje, jež odpovídají této logice. Například zpráva uvádí, že § 135b, § 142, § 442 nebo § 770 občanského zákoníku 40/1964 Sb. představují typická ustanovení totalitního práva. Druhou výraznou výtkou ze strany autorů důvodové zprávy NOZ jsou majetková práva. Občanský zákoník 40/1964 Sb. byl navrhnut jako zvláštní kodex upravující určité majetkové vztahy. Základní tezí zákoníku je rovnost v majetkových vztazích jako hlavní zásady, což však není správný přístup. Základním principem v soukromém právu je princip svobody, jenž se projevuje zásadou autonomie vůle. Docházíme tedy k závěru, že majetkové právo je projevem autonomie vůle a nikoli rovnosti. Další disfunkce je demonstrována v § 1 odst. 2 občanského zákoníku 40/1964 Sb., který definuje majetkové vztahy jako výchozí předmět úpravy zákona vedle ochrany osobnosti. Následujícím metodologickým problémem je přiznání rovného právního postavení fyzickým a právnickým osobám. Třetí významnou oblast, kterou autoři Důvodové zprávy NOZ uvádějí, že je nepřekonaná totalitní ideologická struktura členění civilního práva a poukazují na vyčlenění rodinného a pracovního práva, které nebylo novelizacemi po roce 1989 zcela překonáno. Jako příklad uvádějí zcela ojedinělé postavení zákoníku práce 262/2006 Sb. v platném znění, který nenavazuje na občanský zákoník 40/1964 Sb. (rozsáhlejší popis problémů, se kterými se potýkal občanský zákoník 40/1964 Sb., však není cílem této práce a nezbyvá než doporučit bližší seznámení se s Důvodovou zprávou k novému občanskému zákoníku nebo si prostudovat například knihu „Nový občanský zákoník, srovnání

⁵ Viz tamtéž, str. 9-11.

nové a současné úpravy občanského práva“ z vydavatelství C. H. Beck od Jaroslava Svejkovského).⁶

O přijetí Nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. se vedly, vedou a budou vést ještě dalekosáhlé diskuse. Poměrně zajímavý je příspěvek profesorky Ireny Pelikánové, jež zastává k nynější rekonstrukci vcelku specifický postoj a věnuje se tomuto tématu již delší dobu. Paní profesorka souhlasí s nutností rekonstrukce civilního práva, ale kritizuje postup a podobu zákonů. Například v Bulletinu Advokacie prezentuje stať věnovanou kodifikaci českého civilního práva, zejména ve vztahu k právu obchodnímu. Uvádí více než třístránkovou úvahu nad podobou nového občanského zákoníku, který nemá vyšší právní sílu než jiné zákony, ale v systému ostatních zákonů má výlučné postavení. Tvoří základnu plnící funkci subsidiární základny, aplikovatelné pro všechny případy, kde zvláštní úprava není dále určující výslovně nebo nevýslovně. Paní profesorka poukazuje na to, že ke kodifikaci je nutné přistoupit, chybí-li zákoníku zmiňovaná subsidiární funkce. Profesorka Pelikánová považuje nový civilní kodex za správnou cestu, jak podpořit v české společnosti důvěru v právo a napomoci obnovení standardního funkčního právního státu, jenž byl pokřiven obdobím totality a zároveň kritizuje velký počet zásahů ze strany veřejné sféry do soukromoprávních vztahů, včetně těch obchodních. Naopak nové technologie způsobují podle ní celkové rozkolísání zabezpečení rovnosti stran při obchodních vztazích, ale i mnoho dalších problémů, s nimiž se dnes potýkáme. Autorka podporuje skutečnou ucelenost rekonstrukce a dovozuje její nutnost, nesouhlasí však s nynějším provedením. Kritizuje též jazyk, jímž jsou rekonstrukční zákony napsány, zvláště jí vadí určitá nejednoznačnost, jež se v jednotlivých ustanoveních v NOZ a ZOK vyskytuje. V závěru stati se profesorka Pelikánová pozastavuje nad faktickým připuštěním soudcovské normotvorby. Též uvádí, že judikatura často postrádá teoretické základy odůvodňující rozhodnutí a dlouhodobou zkušenost proto, aby došlo k posílení právní závaznosti judikátů, vůči ostatním případům (tato skutečnost se může významně dotknout průmyslového vlastnictví, více viz níže). Kritizuje také nové pojmy, které se v NOZ vyskytují a v praxi mohou po

⁶ Viz tamtéž, str. 14-17.

jistou dobu zbytečně způsobovat komplikace. Příkladem může být nové používání termínu „člověk“ místo termínů „fyzická osoba“, „název firmy“ a „jméno“ atd.⁷

1.5 Zásady pro přijetí NOZ a doprovodných zákonů

Rekodifikace občanského zákoníku má české civilní právo přiblížit k evropským kontinentálním konvencím a navrátit se k právní tradici tzv. první Československé republiky před přijetím marxisticko-leninské koncepce právního systému. Rekodifikace se snaží kombinovat právní tradici naší země s moderními kodexy, jež odpovídají evropské kontinentální právní kultuře. Rekodifikace tak sleduje zejména historické úsilí o novelizaci rakouského všeobecného zákoníku občanského (ABGB) prostřednictvím vládního návrhu občanského zákoníku pro Československo z roku 1937, který však již nebyl především z historických důvodů přijat (v důsledku Mnichovské dohody ze dne 29. září 1938). Návrh z roku 1937 navazoval na tradiční střeoevropské právní myšlení a v základech koncepcí a filozofií odpovídal ABGB. Předlohou pro NOZ se proto staly tyto zdroje:

- a) Platné právo na území našeho státu od pol. 19. st. až po současnost.
- b) Kritický pohled na evropské kodexy civilního práva, a to na rakouský, švýcarský, německý a další. Druhou oblastí analýzy se staly nejnověji přijaté moderní občanské zákoníky, např. Québecu, Ruska, Španělska, Portugalska nebo Lichtenštejnska.
- c) Mezinárodní smlouvy a právo Evropské unie.
- d) Nadnárodní spolupráce, například UNIDROID (mezinárodní ústav pro unifikaci soukromého práva), nebo akademická spolupráce např. SCFR (Společný referenční rámec, principy, definice a modelová pravidla evropského soukromého práva) a mnoho dalších.⁸

Důvodová zpráva k NOZ taktéž definuje v sedmi bodech základní zásady pro vytvoření Nového občanského zákoníku a stanovuje tak základní mantinely

⁷ PELIKÁNOVÁ, Kodifikace českého soukromého práva, zejména ve vztahu k úpravě obchodních vztahů (diskuse). *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 3, s. 84-85. ISSN 210-6348.

⁸ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 17-18. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

pro tvorbu. Z důvodu obsáhlosti těchto hlavních zásad pro tvorbu NOZ si dovolím odkázat přímo na Důvodovou zprávu k NOZ str. 17 až 25.

2 Novelizace civilního práva a dopady na právo průmyslového vlastnictví

Před samotným přistoupením k analýze dopadů na průmyslové vlastnictví, jenž rekodifikace civilního práva přináší, považuji za vhodné krátce popsat pojem duševního vlastnictví a vymezení průmyslového vlastnictví a jeho předmětů. Krátce se též zastavím u vymezení pojmu „nehmotná věc“; zde přináší rekodifikace civilního práva jednu z hlavních změn, jež se vztahují k průmyslovému vlastnictví (a celé oblasti duševního vlastnictví).

2.1 Duševní vlastnictví

Pojem duševní vlastnictví byl definován v článku 2 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. Tato smlouva definuje kromě ochran průmyslového vlastnictví i duševní vlastnictví, čímž rozumí práva „*k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání; k vědeckým objevům; všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové: vědecké, literární a umělecké.*“⁹ Dělení je graficky znázorněno v následující tabulce Tyto oblasti demonstrují dělení duševního vlastnictví na práva k předmětům průmyslového vlastnictví a na ostatní práva, která nazýváme jako právo autorské a práva s ním související. Duševní vlastnictví je možné chápat „*jako právní a ekonomickou abstrakci, která je tvořena souhrnem různých objektivně (tj. smysly vnímatelně) vyjádřených ideálních (tj. nehmotných) předmětů, které nejsou ani věcmi v právním smyslu, ani právy, nýbrž jako nehmotné majetkové hodnoty jsou způsobilé být samostatnými předměty právních a ekonomických vztahů.*“¹⁰

⁹JAKL, Ladislav. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. Vyd. 2. V Praze: Metropolitní univerzita Praha, Studijní texty LexisNexis, 2010, s. 269. ISBN 978-80-86855-65-3, str. 10-11.

¹⁰TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno, Masarykova univerzita, 1994, s. 344. ISBN 8021008857, str. 20.

Duševní vlastnictví

průmyslové vlastnictví

vynálezy, užité vzory, topografie polovodičových prvků, průmyslové vzory, zeměpisná označení a produkty netvůrčí povahy (obchodní firma, ochranné známky, označení původu), zvláštní předměty jsou např. objevy, know how, goodwill atd.

autorské právo a práva související:

slovesná, hudební, dramatická, hudebně dramatická, choreografická, pantomimická, fotografická, audiovizuální, výtvarná, architektonická, dílo užitého umění, kartografická a další (např. počítačové programy)

Tabulka: dělení duševního vlastnictví¹¹

Duševní vlastnictví zahrnuje práva k předmětům, jež mají nehmotnou majetkovou povahu a jsou výtvozem duševní tvůrčí činnosti fyzických osob, nebo činnosti, jež není tvůrčí povahy fyzických nebo právnických osob. Předměty duševního vlastnictví se vyznačují především tím, že mohou být užívány na více místech současně více lidmi, aniž by došlo k jejich spotřebování, nebo ke snížení kvality. Předměty duševního vlastnictví mohou být objektem právního vztahu, pokud jsou zachyceny na hmotném nosiči neboli substrátu. Hmotným nosičem může být například elektronická nebo papírová forma, na které jsou předmět/předměty duševního vlastnictví zachyceny. Je přitom zapotřebí odlišovat vlastnictví nosiče a samotného předmětu duševního vlastnictví. Vlastnictví nosiče, na němž je zachycen předmět duševního vlastnictví, je odlišným předmětem práva!¹² Samotné vlastnictví označuje právo s věcí v mezích právního řádu jakkoliv nakládat, nesmí však přitom nad míru přiměřených poměrů závažně rušit práva ostatních při výkonu svého vlastnického práva. Zjednodušeně je vlastnictví vztah k věcem, jež vytvořil člověk, nebo ke statkům existujícím nezávisle na člověku.¹³ Rozlišujeme věci movité a věci nemovité (§498 NOZ), které můžeme označit jako hmotné statky. Vedle těchto hmotných statků existují nehmotné věci (nehmotné vlastnictví). Sem spadá i duševní vlastnictví, jež je popsáno výše.¹⁴ Do této právní úpravy přináší nový občanský zákoník 09/2012 Sb. podstatnou změnu. Na rozdíl od občanského zákoníku 40/1964 Sb. (ObčZ), který v § 118 definoval

¹¹SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd., Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 212. ISBN 80-869-2008-9, str. 13.

¹²Viz tamtéž, str. 13 až 14.

¹³Nový občanský zákoník 89/2012 Sb., v platném znění.

¹⁴JAKL, Ladislav. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. Vyd. 2., Praha: Metropolitní univerzita Praha Studijní texty (LexisNexis), 2010, s. 269. ISBN 978-80-86855-65-3, str. 10.

věci jako: „(1) Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty. (2) Předmětem občanskoprávních vztahů mohou být též byty nebo nebytové prostory.“ Dále v § 119 ObčZ vymezoval movité a nemovité věci, přičemž dále specifikoval věci nemovité. Nikde zde však nenalzáme zmínku o věcech nehmotných, kam spadá taktéž ochrana duševního vlastnictví. Nehmotné věci byly do konce platnosti ObčZ upravovány prostřednictvím dílčích speciálních úprav. NOZ tak přináší dvě změny. První z nich je stanovena v § 489 NOZ, jenž uvádí takzvanou „legální definici věcí v právním smyslu“. Tu ObčZ neobsahoval, a to z důvodu teoretického východiska, ze kterého ObčZ vycházel. Podle tohoto teoretického východiska pro ObčZ „je věc přírodním faktem nepřístupným takové definici.“¹⁵

NOZ toto zcela mění, a navíc přináší takzvané negativní vymezení věci v § 493 a § 494 a vyjímá z okruhu věcí lidské tělo a zvířata (u kterých ponechává omezenou platnost použití právních předpisů o věcech). Změnu, která se výrazně dotýká průmyslových práv, nově upravuje § 496 NOZ a týká se vymezení hmotných a nehmotných věcí. Jedná se o důležitou definici nehmotných statků: „(1) Hmotná věc je ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu. (2) Nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.“¹⁶ Tato legální definice upravující hmotné a nehmotné věci představuje výraznou změnu v nahlížení práva na nehmotné věci, jejichž povaha připouští pohlížet na věc, jako na věc (nehmotnou). Ustanovení NOZ o věcech jsou tedy generálně použitelná v mnoha oblastech, kde doposud byly nehmotné věci řešeny speciální úpravou (např. duševní vlastnictví, nástroje finančního trhu atd.).¹⁷

¹⁵BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 829. ISBN 978-80-7380-413-8, str. 222-224.

¹⁶Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. v platném znění.

¹⁷BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 829. ISBN 978-80-7380-413-8, str. 222-224.

Bližší vysvětlení zavedení legální definice hmotných a nehmotných věcí v § 496 přináší webová stránka Ministerstva spravedlnosti ČR, Nový občanský zákoník:

„Evropské občanské zákoníky se vydávají jednou ze dvou možných cest: Buď jako věci označují pouze hmotné předměty (např. Německo či Polsko), nebo tuto množinu rozšiřují rovněž o nehmotné předměty, resp. práva (např. Rakousko, Francie atd.).

Náš současný občanský zákoník výslovnou definici věci nemá, nicméně právní teorie pod tímto termínem rozumí hmotné předměty, které jsou ovladatelné a slouží potřebám lidí.

2.1.1 Vymezení pojmu průmyslového vlastnictví

Pojem průmyslové vlastnictví je poměrně široce vykládán a můžeme se setkat s mnoha výklady tohoto pojmu. Nový občanský zákoník operuje s termínem průmyslové vlastnictví a například v Důvodové zprávě k NOZ se blíže nehmotným právům věnuje (K § 489 až 493), ale samotnou legální definici pojmu průmyslové vlastnictví taktéž nový občanský zákoník neobsahuje. Nadále tak neexistuje legální definice a průmyslové vlastnictví se určuje za pomoci jednotlivých obecných pojmových znaků. Například profesor Václav Jakl přináší v knize „Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví“ poměrně širokou definici toho pojmu: „*Průmyslové vlastnictví zahrnuje práva k těm předmětům ochrany, které jsou využitelné v průmyslu, včetně práv k označením využívaných při hospodářské činnosti v tom nejširším pojetí potřeb člověka, v průmyslu i zemědělství, na výrobních umělých i přirozených jako jsou např. víno, obilí, tabákové listy, ovoce, nerosty, minerální vody, pivo, květiny, léky, potravinové doplňky, veškeré služby a podobně.*“¹⁸ Definice relativně obšírně postihuje pojem právo průmyslového vlastnictví a poukazuje na jednotlivé předměty, jež pojem zahrnuje. Zcela zásadní pro určení průmyslového vlastnictví bezesporu je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen Pařížská unijní úmluva), která uvádí, že „*Předmětem ochrany průmyslového*

Skutečnost, že nehmotné věci (např. patent či zaknihovaná akcie) nejsou fyzicky ovladatelným předmětem, nebrání tomu, aby někomu patřily, aby s nimi nakládal jako vlastník, tzn., aby je užíval, bránil se zásahům ze strany třetích osob, nebo aby je na někoho dalšího převedl.

Majitel (vlastník) pohledávky může svou pohledávku užívat, požívat její užítky (úroky), může ji zatížit zástavním právem nebo převést na jiného. Jeho postavení se tudíž příliš neliší od postavení vlastníka hmotné věci (např. motorového vozidla).

Každé z obou pojetí má jisté výhody a rovněž nevýhody. Tvůrci nového občanského zákoníku se však rozhodli stávající přístup opustit a vrátit se k rakouskému (a u nás dříve platnému) širokému pojetí věci v právním smyslu.

Ust. § 489 NOZ výslovně stanoví (ve spojení s § 979 NOZ), že vedle věci ve smyslu hmotných předmětů, lze vlastnit či mít jiné věcné právo i k věci nehmotné či právu, jehož povaha to připouští (práva, která lze trvale či opětovně vykonávat).

Široké pojetí věci však napraví současný neúnosný stav, podle něhož se předměty občanskoprávních vztahů rozlišují na věci, práva a jiné majetkové hodnoty. Kromě uvedené tripartite jsou ve zvláštní kategorii – ač k tomu není žádný rozumný teoretický ani praktický důvod – vyčleněny byty a nebytové prostory.

Široká koncepce umožňuje použít ustanovení o věcech v právním smyslu rovněž na takové nehmotné statky, jako jsou např. energie, objekty průmyslového a duševního vlastnictví (patenty či ochranné známky), nebo řada investičních nástrojů bez hmotné podstaty.“

Změna chápání pojmu věci. MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČR. Nový občanský zákoník [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/vecna-prava/konkretni-zmeny/zmena-chapani-pojmu-veci/>

¹⁸JAKL, Ladislav. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. Vyd. 2., Praha:

Metropolitní univerzita Praha Studijní texty (LexisNexis), 2010, s. 269. ISBN 978-80-86855-65-3, str. 13-14.

*vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu. Dalším úkolem ochrany průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže.*¹⁹ Český překlad této definice však není zcela přesný, demonstruje nicméně základní vymezení předmětu ochrany průmyslového vlastnictví. Problematická je však zastaralost některých pojmů (např. „tovární známky“ nebo „známky služeb“), pro které se dnes většinou užívá společný pojem „ochranné známky“. Definice tak není zcela přesná a dochází v ní taktéž k nejasnostem v překladu oproti anglické verzi. Jedná se nicméně o obecně uznávanou definici pojmu průmyslového vlastnictví. Důležitost definice v Pařížské unijní úmluvě umocňuje dohoda TRIPS, čili dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.²⁰ Obě dohody jsou na základě čl. 10 Ústavy České republiky součástí našeho právního řádu. Tato dohoda odkazuje na definici obsaženou právě v Pařížské unijní úmluvě a vlastní definici neposkytuje. V samotném textu dohody TRIPS se však hovoří pouze o „duševním vlastnictví“ a dále neuvádí dělení na průmyslové vlastnictví, autorské právo a práva s ním spojená.²¹ Například Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) dále dělí duševní vlastnictví na pět základních oblastí: autorské právo, patenty, ochranné známky, průmyslové vzory a zeměpisná označení. Pokud tedy hovoříme o pojmu průmyslové vlastnictví, docházíme k několika závěrům. Prvním z nich je neexistence legální definice pojmu průmyslové vlastnictví (legální definice však chybí i u dalších pojmů a v rámci průmyslového vlastnictví jde o charakteristický stav).²² Za druhé je obecně uznávána definice z Pařížské unijní úmluvy týkající se předmětu průmyslového vlastnictví. V České republice se tedy průmyslové vlastnictví dále dělí na patenty pro vynálezy, užité vzory, topografie polovodičových prvků, průmyslové vzory, ochranné známky, označení původu, zeměpisná označení, odrůdy rostlin a obchodní firmy. Tato definice je však značně zjednodušená a v souvislosti

¹⁹Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva), vyhl. č. 64/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 81/1985 Sb., v platném znění, str. 11-12.

Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF.

²⁰příloha 1C dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)), sdělení MZV č. 191/1995 Sb. Dostupné z:

<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/dohoda-trips.html>

²¹HÁK, Jan. *Úvod ke studiu patentového práva*. Plzeň, 2012, s. 113. ISBN 978-807-3803-636, str. 7-13.

²²Co je to duševní vlastnictví?. SVĚTOVÁ ORGANIZACE DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ (WIPO). [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/about-ip/en/>

s přijetím Nového občanského zákoníku se nadále předmětu průmyslového vlastnictví bude tato práce věnovat v další části.

3 Novelizace civilního práva a dopady na právo průmyslového vlastnictví

V této kapitole dojde k postupné analýze dopadů NOZ na průmyslové vlastnictví. Z důvodu rozsahu novelizace je snahou postihnout především ta rekodifikační ustanovení, která mohou výrazněji postihnout praxi v této oblasti. Kapitola je členěna do jednotlivých tematických částí, přičemž první z nich je věnována základním zásadám NOZ, jež obecně postihují fungování civilního a mimo jiné i průmyslového vlastnictví. Následují vybrané přímé a nepřímé dopady rekodifikace NOZ a zákonů souvisejících.

3.1 Základní zásady NOZ a průmyslové vlastnictví

Jak již bylo řečeno, NOZ přináší zásadní změny v civilním právu. Nově definované zásady v § 1-14 NOZ zasahují do celé oblasti duševního vlastnictví včetně průmyslového vlastnictví. Tyto zásady stanovují principy NOZ a navazujících zákonů a zasahují též významně do dnešní praxe, která v době psaní této diplomové postupně reaguje na praktické dopady novelizace. Prvních devět paragrafů je věnováno hlavním zásadám NOZ. Následující paragrafy 12-14 jsou věnovány osobnímu stavu osob a ochraně soukromých práv. Hned první zásada obsažená v § 1 stanovuje vztah mezi právem soukromým a veřejným. Druhý odstavec obsahuje princip „dispozitivní právní normy“, text zákona uvádí: „(2) *Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchýlně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.*“²³ Odstavec tak vymezuje kritérium, kdy je možné se odchýlit od právní úpravy a zároveň stanovuje, že není možné se odchýlit od ustanovení donucující povahy (tzn. kogentních právních norem). Ustanovení záměrně přesně nevymezuje, kdy je možné se odchýlit, ale nechává poměrně široký prostor, jenž je ohraničen kogentní právní úpravou. Autoři zákoníku uvádějí, že se rozhodovali, zdali jít cestou obecné definice kogentních norem, od nichž se není možné odchýlit. Případně využít matematický výčet, který obsahoval Obchodní zákoník v § 263, jenž uváděl všechna ustanovení zákona, proti nimž se nebylo možné odvolat. NOZ nakonec zvolil směr obecných standardů po vzoru civilních

²³Nový občanský zákoník 89/2012 Sb., v platném znění, str. 1.

zákoníků, které se rozhodly jít touto cestou. Snahou je přitom zamezit neustálým změnám, kterým Obchodní zákoník v § 263 podléhal, a zajistit právní jistotu tohoto ustanovení. NOZ tak jde cestou obecnějšího vymezení v § 1 odst. 2, jenž má zároveň poskytovat určitý prostor k vývoji pohledu na jednotlivá ustanovení.²⁴ S touto proklamovanou flexibilitou nesouhlasí například profesor Jaromír Sedláček, když uvádí, že rigidita § 263 ObchZ je pouze zdánlivou, protože je možné ustanovení měnit novelami. Naopak tvrzení autorů NOZ, že obecná úprava poskytuje větší flexibilitu, není zcela platná, jak uvádí profesor Martin Boháček. Své tvrzení dokládá profesor Boháček stanovenou povinností uloženou NOZ, když požaduje, „*aby volnou možností tvorby „smluvního práva“ (konkrétní normy, jak ji označoval v duchu normativní právní teorie guru československého obligačního práva, Jaromír Sedláček) stanovil vždy zákon.*“²⁵ Nově se v NOZ nehovoří ve spojitosti s kogentní úpravou o důležitosti samotné povahy ustanovení, ale NOZ používá formulace „zakazuje se“ nebo „nepřihlíží se“, případně poukazuje na neplatná ujednání. Právní jistotu však neprohlubuje ani ustanovení § 1 odst. 2, jenž uvádí neplatnost dohody, pokud je v rozporu s dobrými mravy, veřejným pořádkem, nebo právy spojenými s postavením osob a právy na ochranu osobnosti.²⁶ Při splnění těchto podmínek je potřeba brát v potaz, že právní řád neobsahuje jen právní předpisy, „*ale i nepsané principy (např. právní jistota), zásady spravedlnosti a práva i další zásady ObčZ (např. předpokládá se poctivost), zvyklosti, ústavní pořádek.*“²⁷ NOZ stanovuje v § 1 tedy dva základní principy 1) existuje dualita mezi právem soukromým a veřejným. Jak uvádí Důvodová zpráva k NOZ: „*uplatňování soukromého práva je na uplatňování veřejného práva nezávislé.*“²⁸ Což neznamená, že by tato cesta vedla k rozpadu jednoty právního řádu a celkového účelu civilního práva, jež spočívá ve stanovení pravidel pro soužití svobodných lidí.²⁹ 2) § 1 stanovuje, že není-li zákaz výslovně stanoven, je možné se od zákona odchýlit. To však neplatí

²⁴Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 30-33.

(Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

²⁵BOHÁČEK, Martin. Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 20-21.

²⁶Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 26-33.

(Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

²⁷BOHÁČEK, Martin. Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 20-21.

²⁸Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 27-28.

(Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

²⁹Viz tamtéž, str. 27-28.

u ujednání proti dobrým mravům, veřejnému pořádku nebo právům spojenými s postavením osob a právům na ochranu osobnosti.

Výraznou změnu pro české právo by měl přinést § 2 pro českou právní praxi. Ustanovení se hlásí k *Celsově myšlence* „*Scireleges non hoc est verba eorum tenere, sed vim ac potestatem (Znát zákony neznamená držet se jejich slov, ale pochopit jejich účinnost a sílu).*“³⁰ NOZ se přihlašuje k nadstavbě psaného práva a říká, že přirozená práva člověka jsou omezením pro zákon, nikoliv naopak. Tato zásada má ukončit uplatňování bez hodnotového formalizmu, jenž byl ve velkém uplatňován v průběhu 90. let a jak dokládají autoři Důvodové zprávy k NOZ napáchal mnoho škod.³¹ NOZ přináší do civilního práva přirozené právo a jasně poukazuje na to, „*že zákon nelze vykládat jen z jeho slov, ale je nutno přihlížet především k jeho smyslu. Zákonodárce si musí být vědom, že slova zákona nemusí vždy dokonale vyjádřit jeho úmysl, a proto ukládá soudci, aby tato slova zvažoval, poměřoval je právními principy a zásadami, nespokojil se jen s gramatickým výkladem a hledal skutečný obsah zákona.*“³² Je tedy otázkou, jak si s touto zásadou poradí právní praxe. Z pohledu průmyslového vlastnictví se dá očekávat, že vzhledem k velké kogentnosti zvláštních zákonů a do značné míry uplatňování formalismu, může mít hledání skutečného obsahu zákona, podle této nové zásady NOZ, výrazný dopad na praxi průmyslového vlastnictví.

Zásada uvedená v § 4 může mít poměrně značný důsledek pro obchodní vztahy např. mezi prodejcem a spotřebitelem. Tato zásada stanovuje, „*že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat.*“³³ Je tedy oprávněné, že taková osoba vstupující do právního vztahu si je vědoma toho, co činí, a ponese též následky. Odst. 2 § 4 říká: „*činí-li právní řád určitý následek závislý na něčí vědomosti, má se na mysli vědomost, jakou si důvodně osvojí osoba případu znalá při zvážení okolností, které jí musely být v jejím postavení zřejmé.*“³⁴ Bude se tedy posuzovat např. klamavost obchodních sdělení a schopnost člověka či sociální, etnické nebo náboženské skupiny vědomě posoudit pravdivost na základě rozumových schopností průměrného člověka dle odst. 1 § 4 NOZ. V praxi může dojít např. ke sporu při záměně ochranné známky.

³⁰Viz tamtéž, str. 32.

³¹Viz tamtéž, str. 32-33.

³²Viz tamtéž, str. 32-33.

³³Nový občanský zákoník 89/2012 Sb., v platném znění, str. 2.

³⁴Viz tamtéž, str. 2.

V takovémto případě by došlo k posuzování průměrného člověka jako spotřebitele.

Zásada obsažená v § 5 je důležitá i pro patentové zástupce a další odborníky pohybující se v oblasti průmyslového vlastnictví. Paragraf 5 uvádí: „1) *Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži. (2) Proti vůli dotčené strany nelze zpochybnit povahu nebo platnost právního jednání jen proto, že jednal ten, kdo nemá ke své činnosti potřebné oprávnění, nebo komu je činnost zakázána.*“³⁵ Ustanovení stanovuje důvodný předpoklad vyšší odborné a profesní způsobilosti u těchto osob, jež se přihlásily k odbornému výkonu jako příslušníci určitého vztahu nebo profese (např. patentoví zástupci, advokáti, notáři nebo lékaři). Hlavním následkem je zvýšení odpovědnosti těchto osob na základě specifických znalostí, které se u těchto osob odůvodněně předpokládají. Není přitom důležité, zdali tyto osoby daným oprávněním skutečně disponují, či nikoliv, ale jak vystupují. Důvodová zpráva k NOZ doslova uvádí, „*jak jej z jeho přičinění vnímají jeho partneři, zejména klientela.*“³⁶ Důvodová zpráva k NOZ potvrzuje, že takto učiněné právní vztahy zůstávají platné, ledaže by se proti tomu odvolala oklamaná strana.

Následují tři paragrafy 6 – 8, jež obsahují krátké formulace postihující poctivé jednání a obsahují zásadu, že „1) *Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě. (2) Nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Nikdo nesmí těžit ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu. Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře. Zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany.*“ Tato ustanovení bezpochyby mají význam při výkonu práce patentového zástupce nebo pracovníka průmyslové právní ochrany. Např. pokud někdo využije skutečnost, že nedochází k průzkumu přihlášek užitných vzorů na jejich novost a evidentně získá ochranu k zjevně starému řešení, dopouští se omezování práv konkurence. Za této situace se může dostat s těmito paragrafy do sporu. Samotný postoj praxe k uvedeným

³⁵Viz tamtéž, str. 2.

³⁶Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 37. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

ustanovením však poskytne až judikatura, jež bude postupně vznikat. Princip, při němž dojde k odmítnutí zápisu ochranné známky z důvodu nedodržení dobré víry přihlášky, již uvádí § 4 písmeno m) zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách. Důraz na dobrou víru je možné vyvodit i z databáze Úřadu průmyslového vlastnictví, kde nalezneme více než 18 rozhodnutí, jenž se věnují dobré víře, popřípadě jejímu nedostatku.³⁷

Následuje § 9, který je věnován aplikační přednosti předpisů a stanovuje, že soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy podléhají občanskému zákoníku v tom rozsahu, v jakém nejsou upraveny jiným právním předpisem (*lex specialis*). Taktéž Důvodová zpráva k NOZ říká, že zvyklosti budou chápány stejně jako obyčeje a je možné je využít pouze pokud na ně odkazuje zákon. V ostatních případech je můžeme využít jen jako interpretační pomůcku, nic víc. Význam zvyklostí je především v oblasti domácího a mezinárodního obchodu.³⁸

V § 10 NOZ fakticky stanoví pravidla použití analogie legis, pokud není výslovného ustanovení. Není-li možné použít analogii legis, bude použita analogie iuris – věc se bude řešit podle zásad a ustálené rozhodovací praxe. Tato zásada však rozhodně nemá umožnit v České republice precedenty. NOZ tak dovoluje v určité omezené míře soudcovské dotváření práva, ale zároveň stanovuje meze jeho užití. Fakticky však dochází k posílení role soudů, které, ač nedojde ke stanovení povinnosti rozhodnout podle platné judikatury a doktríny, musí své odlišné rozhodnutí náležitě odůvodnit. Cílem je zajistit efektivitu rozhodování a zároveň zamezit slepému následování bez přihlídnutí k okolnostem v jednotlivých případech.³⁹ Tento princip je vyjádřen hlavně v § 13 NOZ, který stanoví, že *„Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byli právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.“*⁴⁰ Každý tak může očekávat, že

³⁷Effmert, Jiří. Změny v občanském právu s dopadem do praxe z hlediska průmyslového vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 32. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 121-122.

³⁸Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 39. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

³⁹Tamtéž, str. 40-41.

⁴⁰Nový občanský zákoník 89/2012 Sb., v platném znění, str. 4.

jeho případ bude rozřešen obdobně jako jiný (přičemž nehovoříme jen o případech před soudem, ale i před správním úřadem). Tato zásada může mít bezesporu značné důsledky například i v soudních sporech, jež se týkají průmyslového vlastnictví. Lze předpokládat, že soudy budou dbát na větší důraz odůvodnění případných odlišných rozsudků oproti ustálené praxi. Faktický význam však ukáže až čas. Zásada bude mít pravděpodobně výrazný dopad na rozhodování Úřadu průmyslového vlastnictví, kde šlo doposud nalézt pouze obtížně legitimní očekávání a dohledat trend rozhodnutí. Úřad nově musí dokládat argumenty pro svá rozhodnutí a neodvolávat se jen na „jiné okolnosti případu“, ale pro konkrétní rozhodnutí uvést, v čem jsou případy oproti obdobným rozhodnutím jiné, než jak rozhodl v ostatních obdobných případech.⁴¹

Paragrafy 12 stanoví, že „Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.“ Na toto ustanovení navazuje § 14, jenž stanovuje, že „Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě. Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci.“⁴² Fakticky zákoník stanovuje, že není možné po osobě, jejíž soukromá práva jsou postižena, vyžadovat, aby se zdržela jakéhokoliv konání. Ale jen v rozsahu, který zajistí, že nebudou zmařena jeho práva. Je otázkou, do jakého rozsahu se může tato zásada projevit i v oblasti průmyslového vlastnictví. Například pokud by se právnická osoba rozhodla prostřednictvím vlastních sil zabránit neoprávněnému použití vlastní ochranné známky, domnívám se, že by nebyla dodržena druhá část výše zmíněného ustanovení, dle které je možné užít svépomoci, pokud by se jednalo jen o zajištění práva a právu by hrozilo bezprostřední zmaření. V tomto případě si lze představit například

⁴¹BOHÁČEK, Martin. Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 24-25.

⁴²Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 43. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

prchajícího zloděje, ale hůře již například svévolný zásah v konkurenční firmě, která nelegálně používá konkurenční ochrannou známku; zde je zapotřebí zásahu správních orgánů.

3.2 Vybrané přímé dopady NOZ na průmyslové vlastnictví

Kapitola je převážně věnovaná hlavním změnám, které NOZ přinesl. Po konzultaci s odborníky a prostudování knihy od Ladislava Jakla („*Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*“ Praha 2012, Metropolitní univerzita v Praze, ISBN: 978-80-86855-87-5.) jsem se rozhodl zařadit mezi hlavní přímé změny, jež dopadají na průmyslové vlastnictví, problematiku obchodní firmy a licence.

3.2.1 Obchodní firma a NOZ

Obchodní firma je upravena v NOZ a nikoli ZOK. Dle pravidel, jež přinesla novelizace, může vlastnit obchodní firmu nejen obchodní společnost a družstvo, ale i jiné právnické osoby, které jsou podnikateli (například státní podnik) a fyzické osoby podnikající. Obchodní firma je jménem, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Místo výrazu název (který používal ObchZ) používá NOZ výraz jméno. Zákoník přitom nerozlišuje mezi jménem pro fyzické osoby a právnické osoby. Jak uvádí § 132 NOZ „*jménem právnické osoby je její název*“.⁴³ Název právnické osoby však musí obsahovat její právní formu a jasně odlišit právnickou osobu od jiné osoby.⁴⁴

Důvodová zpráva uvádí, že právo k obchodní firmě již není chápáno výlučně jako právo osobní, ale spíše právo majetkové. NOZ se inspiroval ve Velké Británii a neopomíná ani nedávné zkušenosti z Rakouska a Německa. Tento posun reaguje do značné míry na dnešní obchodní a podnikatelskou praxi. Z tohoto důvodu je firma větší měrou uvolněna pro majetkové dispozice a je možné s ní nakládat samostatně nebo v rámci obchodního závodu, se kterým je spojena. Obchodní firma je spojena s podnikatelem, jenž je zapsán v obchodním rejstříku. Podnikatel musí uvést, ať už dobrovolně nebo povinně, celé své jméno nebo jiné označení, které se promění v obchodní firmu. Ochrana obchodní firmy,

⁴³BOHÁČEK, Martin. Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 27.

⁴⁴Viz tamtéž, str. 26-30.

náleží tomu, kdo ji v souladu s právem užil poprvé. Nově se odkazuje přímo na pravidla nekalé soutěže (právní úpravu nekalé soutěže) a ne na katalog těchto práv, jak tomu bylo v ObchZ (§12 a 53). Ve věcné rovině však v ochraně obchodní firmy před nekalou soutěží ke změnám nedochází.⁴⁵

NOZ vychází z pojetí jediné firmy, to znamená, že každá právnická osoba, která je podnikatelem, musí mít název i obchodní firmu totožnou. Naopak pokud je podnikatelem člověk, na této povinnosti se netrvá. Člověk tak může vlastnit obchodní firmu, která nebude shodná s jeho jménem. Je však důležité, aby veřejnost rozpoznala, že se jedná o podnikatele - jednotlivce. Nadále pro obchodní firmy platí zásada nezaměnitelnosti, jež má ochránit podnikatelské prostředí, a zásada zákazu klamavosti, která má chránit především veřejnost.⁴⁶

Pokud bychom se podívali na právní teorii, zjistíme, že firma je na hranici rámce duševního vlastnictví. Problematická je její vázanost na určitý právní subjekt a plní roli identifikačního znaku. Postrádá tak důležitý prvek volnosti dispozice nakládání s obchodní firmou. Proti tomuto tvrzení namítá profesor Boháček, že například vázaný převod zná i americké právo u ochranných známek. Hlavním důvodem vázaného převodu je ochrana spotřebitelů, kteří mohou očekávat určitou zavedenou kvalitu produktů a služeb, již by nemusel nový vlastník ochranní známky dodržet). A přesto i zde řadí ochrannou známku do rámce duševního vlastnictví. Obchodní firma je důležitým prvkem nejen pro identifikaci podnikatele, ale hraje významnou roli v marketingovou, soutěžní a nabývá tak nepochybně majetkový prvek. Problémem však zůstává otázka, zdali se jedná o nehmotnou věc či nikoliv. Důležitá je již uvedená zásada, že ochrana obchodní firmy patří tomu, kdo ji v souladu s právem použil poprvé. Toto ustanovení de facto, zakotvuje prioritu práva k obchodní firmě, což je charakteristické v průmyslovém vlastnictví. Lze se proto domnívat, že ochrana obchodní firmy nastává již od založení obchodní společnosti, pokud byla použita při jednáních zakladatelů a ne až po zápisu do obchodního rejstříku. Pokud dojde k porušení práv, stanovuje § 423 odst. 2, že *„Ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě, má stejná práva jako při ochraně před nekalou soutěží.“*

⁴⁵Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 108-109. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

⁴⁶Viz tamtéž, str. 108-109.

Důvodová zpráva uvádí, že odkaz na nekalou soutěž je zde uveden, aby nedošlo k zbytečné duplicitě výčtu práv (více viz výše). NOZ však obsahuje výčet práv, jež vznikají z nekalé soutěže uvedené v § 2988-2989. Je otázkou, zdali nevznikne diskuse, která bude věnována nehmotným statkům k obchodní firmě a existenci absolutních práv (jejich ochrany vůči všem), nebo pouze proti nekalé soutěži. Zajímavou tezi opět přináší profesor Boháček, když upozorňuje, že v ustanovení je použito slovo „jako“ a ochrana před nekalou soutěží je pouze jednou z cest jak se domoci svých práv. Dovozuje tak, dle mého názoru zcela správně, že obsah ochrany těchto absolutních práv je stejný a nejedná se o ochranu pouze prostřednictvím postihu nekalé soutěže.⁴⁷

U další úpravy věnované například koncernu, přechodu obchodní firmy a souhlasu s užitím jména v obchodní firmě právnické osoby a jeho odvolání, je možná konstatovat, že úprava je fakticky shodná se starou právní úpravou účinnou před 1. 1. 2014.⁴⁸ Obchodní firma je tak bezesporu důležitým předmětem průmyslového vlastnictví, i když jí řadíme do takzvané skupiny, jež není speciálně upravena v jednom ze zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví. Rekodifikace fakticky pouze reagovala na potřeby praxe a z toho lze dovodit, že v praktické rovině by nemělo dojít k žádným závažným pochybnostem při nakládání s obchodní firmou, jak ze strany veřejnosti, tak ze strany státních orgánů.

3.2.2 Licence

Nový občanský zákoník definuje licence v § 2358 až 2386. Jedná se o jednu z několika oblastí průmyslového vlastnictví, které přímo NOZ upravuje. Licence je právním pojmem relativních majetkových. Samotné slovo licence pochází z latinského „licentia“, což znamená volnost nebo svoboda a vychází ze slovesa „licere“ (dovolit). NOZ zlepšuje koncepci licence a zavádí pouze jednu licenci jak pro průmyslové vlastnictví, tak pro právo autorské a práva spojená. Doposud existovaly licenční smlouvy k jednotlivým kategoriím duševního vlastnictví. Tato diversifikace však v rámci duševního vlastnictví neměla opodstatnění. Licenci můžeme označit jako pojem, jenž má v rámci občanského

⁴⁷BOHÁČEK, Martin. Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 27-29.

⁴⁸Viz tamtéž., str. 30.

zákoníku smysl typově pojmenovaného a charakteristického závazku, který vzniká při nakládání s absolutním majetkovým právem v rámci duševního vlastnictví. Strany licence jsou věřitel (nabyvatel licence, jenž má právo na nějaké plnění. Na druhé straně je dlužník (poskytovatel licence), kterému vznikla povinnost uspokojit toto právo plněním dluhu (například vynálezce, který se dohodl na licencování svého inovativního technického řešení). Plnění z licence je majetkové povahy a odpovídá zájmům věřitele, jenž musí dlužníkovi udělovat za poskytnutí náhrady. Licence vzniká buď: 1) smlouvou; 2) rozhodnutím orgánu veřejné moci (například Úřadu průmyslového vlastnictví). U licence, jež je určena k patentování, může dojít k uzavření na základě veřejné nabídky, jenž se dlužník (poskytovatel licence) rozhodne realizovat. Tento způsob poskytnutí licence je uveden v § 19 zákona č. 527/1990 Sb., kde zákon říká, že „*Prohlásí-li u Úřadu přihlašovatel, popřípadě majitel patentu, že komukoli poskytne právo k využití vynálezu (nabídka licence), vznikne právo k využití vynálezu každému, kdo nabídku licence přijme a písemně to sdělí přihlašovateli nebo majiteli patentu. Úřad nabídku licence vyznačí v patentovém rejstříku.*“⁴⁹ Dle tohoto zákona, v tomto případě nelze vzít nabídku licence zpět a zároveň díky vzniku licence, není jakkoli ovlivněn nárok majitele patentu na zaplacení ceny licence.⁵⁰

Existence smluvního typu licence však nezakazuje, aby majitel patentu nakládal s těmito předměty duševního vlastnictví dle svého uvážení. Tak jak ukládá Ústava České republiky v čl. 2 odst. 4 „*Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*“ a stejně zní Listina základních práv a svobod v čl. 2 odst. 3. To znamená, že je zcela na majiteli patentu, zdali využije typové licence, nebo využije-li své svobodné vůle smluvní strana, jež je jen výjimečně omezena kogentními normami. NOZ přináší několik základních kogentních ustanovení, které musí obecná licenční smlouva obsahovat: (v případě, že nebudou dodrženy, znamená to neplatnost obecné typové licenční smlouvy).

- a) určení předmětu duševního vlastnictví,
- b) projev vůle poskytnout oprávnění k výkonu práva (licenci) k tomuto předmětu,

⁴⁹Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb., v platném znění.

⁵⁰TELC, Ivo, Tůma, Pavel. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 69-75.

c) ujednání o odměně (nikoli však nutně úplnost sama).⁵¹

Je potřeba upozornit na skutečnost, že jakákoliv licenční smlouva k užití hmotného statku, jenž nebude duševním vlastnictvím, by odporovala novému občanskému zákoníku. I přesto, že například dle 1. Dodatku protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod je například přihláška o registraci ochranné známky považována za majetek, není to dle NOZ. Tento přístup potvrzuje například rozhodnutí velkého senátu ESLP z 11. 1. 2007 ve věci *Anheuser-Busch, Inc. Portugalsko*. V judikátu se řešil spor, ve kterém se Anheuser-Busch bránil, že byl omezen ve svých právech, protože byl zbaven možnosti užívat svou ochrannou známku v Portugalsku.⁵² Otázkou tedy je, zdali může být věcí nehmotnou i přihláška, která fakticky nemá sama o sobě majetkovou hodnotu (výjimku však tvoří evropská patentová přihláška, kde na základě Evropské patentové úmluvy ve znění z roku 2007 došlo k uznání evropské patentové přihlášky jako nehmotné věci, a to včetně možnosti licence evropské patentové přihlášky a jejího zápisu do patentového rejstříku, jako předmětu vlastnictví). Má spíše obdobnou povahu jako různé licence, koncese nebo osobní podpis, jež nemají též charakter věci nehmotné (kapitola o duševním vlastnictví viz výše). Na základě doloženého judikátu a pravidel fungování NOZ dovozuje profesor Telec a doktor Tůma, že nikoliv. Licenční právo taktéž nemůže vzniknout k majetkovým právům, jež svým právem nestanoví výlučně užívací právo k nehmotným statkům, ale zejména ke konání (např. placení nebo vymáhání a inkaso atd.).⁵³

Předmětem licence je uvedení názvu předmětu, označení nehmotného statku, původce či spolupůvodce, druh duševního vlastnictví, bližší určení obsahu a rozsahu předmětu duševního vlastnictví a vlastnosti předmětu. Dále je vhodné uvést číslo, pod nímž je předmět duševního vlastnictví evidován, datum zveřejnění a údaj o evidenci díla v rejstříku, jenž vede kolektivní správce. Pokud by licenční smlouva upravovala předmět duševního vlastnictví, s nímž nemá poskytovatel licence oprávnění nakládat, je licenční smlouva neplatná (*ex tunc*). V právní praxi se můžeme setkat též se smlouvami, jež mají charakter licenčních

⁵¹Viz tamtéž, str. 76.

⁵²European Court on Human Rights. *CASE OF ANHEUSER-BUSCH INC. v. PORTUGAL*.

11.1.2007, Application no. 73049/01. Dostupné zde:

[http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-78981#{\"itemid\":\[\"001-78981\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-78981#{\)

⁵³TELC, Ivo, Tůma, Pavel. *Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku*. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 86-87.

smluv, ale jsou vztaženy pouze k zbytkovému nehmotnému majetku. Tyto smlouvy jsou obdobou licencí, ale typová licenční smlouva podle občanského zákoníku možná není a jedná se zpravidla o smlouvy inominální. Typovou licenční smlouvu je možné v rámci průmyslového vlastnictví uzavřít:

A) výtvorům

- tvůrčímu průmyslovému vlastnictví, tj.
- patentovým vynálezům (srov. zák. č. 527/1990 Sb., zák. č. 206/2000 Sb.).
- užitným vzorům (srov. zák. č. 478/1992 Sb.
- průmyslových vzorům (srov. zák. č. 207/2000 Sb.),
- zapsaným a nezapsaným průmyslovým vzorům Společenství [srov. nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. Prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství],
- topografickým polovodičových výrobků (srov. zák. č. 529/1991 Sb.)

B) věcem v právním smyslu, označení v průmyslovém vlastnictví:

- ochranným známkám (srov. zák. č. 441/2003 Sb.)
- ochrannými známkám Společenství (srov. nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. Července 1994 o odrůdových právech Společenství)⁵⁴

Téma licencí v oblasti duševního vlastnictví je natolik rozsáhlé, že by stačilo na několik rozsáhlých disertačních prací. NOZ přináší nově konkrétní popis licenčních závazků a nevylučuje nově uzavírání jiných smluv než licenčních. Včetně případů, kdy se to týká duševního vlastnictví. Umožňuje uzavírat i například smlouvy s pouhou potřebou jednostranného souhlasu, kde však nevzniká licenční závazek. Zákon se též snaží za pomoci značného úsilí demonstrovat autonomii vůle, kterou všichni máme a stát ji musí respektovat. NOZ též postupuje podle zásady autonomie vůle a je tak ústavně konformní.⁵⁵

3.3 Vybrané nepřímé dopady NOZ na průmyslové vlastnictví

Vybraných změn, které nepřímo dopadají na průmyslové vlastnictví, bychom jistě našli mnoho. Většina však dopadá na průmyslové vlastnictví zcela okrajově. Zásadnější je však zavedení nehmotné věci (které je analyzována viz výše), jež zásadně mění pohlížení občanského zákoníku na duševní vlastnictví. Mezi další změny dopadající na průmyslové vlastnictví můžeme podle vzoru profesora Boháčka zařadit krátké zamyšlení nad „dobrými mravy“ a krátkou stat'

⁵⁴Viz tamtéž, 91-93.

⁵⁵Viz tamtéž, 91-94.

o náhradě škody, bezdůvodném obohacení, přímém zadostiučinění a nemajetkové újmě.

3.3.1 Dobré mravy

Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. se vrací k původnímu českému pojmosloví „právní jednání“, namísto „činí právní úkon“ jak tomu bylo v ObčZ doposud. Obecně se preferuje po vzoru západoevropských civilních kodexů relativní neplatnost před neplatností absolutní.⁵⁶ Ovšem to neplatí o jednání, jež je v rozporu s dobrými mravy. Právní jednání je absolutně neplatné dle NOZ v těchto případech (dle § 580 a § 588 NOZ): a) jednání je ve zjevném rozporu s dobrými mrav; b) zavazuje k plnění od počátku nemožnému, případně c) odporuje zákonu a současně zjevně narušuje veřejný pořádek.⁵⁷

Objevují se však i názory, že by měl mít pojem dobré mravy legální definici. Pojem dobré mravy je ustálen a v praxi nezpůsobuje závažnější obtíže. Definici poskytuje například usnesení Ústavního soudu České republiky: *„dobré mravy“ jsou souhrnem etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a času, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu také právě v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního vztahu.*⁵⁸ Pro průmyslové vlastnictví je dodržování dobrých mravů zásadní, a je důležité si uvědomit, že v rozporu s dobrými mravy může být v určitém případě i ujednání, jež je formálně v souladu s dikcí právní normy (kogentní či dispozitivní). V rozporu s dobrými mravy, se tak může ocitnout i způsob výkonu „práva“. Právním následkem se v případě porušení dobrých mravů rozumí zmiňovaná neplatnost (§ 580 NOZ), a to neplatnost absolutní (§ 588 NOZ).⁵⁹

⁵⁶Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 142. (Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

⁵⁷Neplatnost právního jednání, dobré mravy a Nový občanský zákoník 2014. BEZPLATNÁ PRÁVNÍ PORADNA. [online]. [cit. 2014-032-22]. Dostupné z: <http://bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/obecne/16759-neplatnost-pravniho-jednani-dobre-mravy-a-novy-obcansky-zakonik-2014.html>

⁵⁸Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 26. února 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97.

⁵⁹Melzer, Filip, Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *iPrávník*, 2013, č. 7, s. 253. In: Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_8700/dispozitivni-a-kogentni-normy-v-novem-obcanskem-zakoniku.aspx#40

3.3.2 Náhrada škody, nemajetková újma, přímé zadostiučinění, bezdůvodné obohacení

Vztah mezi náhradou škody, nemajetkovou újmu, přímým zadostiučiněním a nemajetkovou újmu je důležitý při vymáhání práv u porušení duševního vlastnictví. Při vymáhání práv v rámci duševního vlastnictví dochází ke kumulaci nároků, jejich odlišení, anebo vzájemné překrývání. V České republice dělíme náhradu škody na majetkovou a nemajetkovou újmu. V řadě zemí je však dělení odlišné. Např. Evropská skupina pro deliktní právo vypracovala Principy evropského deliktního práva. Tato skupina ustanovila v článku 2:101, že škoda je buďto majetkovou nebo nemajetkovou újmu zákonem chráněného zájmu. V článku 10:301 je definován rozsah náhrady nemateriální škody a článek 2:102 definuje, kdy můžeme poškozením zájmu ospravedlnit náhradu nemajetkové škody.⁶⁰ NOZ posiluje v oblasti nemajetkové újmy 1) právní postavení poškozeného, 2) rozšiřuje případy náhrady nemajetkové újmy, 3) umožňuje smluvní limitování náhrady škody. Náhradě majetkové a nemajetkové újmy se NOZ věnuje v téměř sto paragrafech (§ 2894-2990).

a) Náhrada škody

Za vzniklou škodu je zpravidla odpovědný ten, kdo ji způsobil – tzn. škůdce. NOZ důsledně rozlišuje podmínky vzniku povinnosti škůdce, zda škoda vznikla porušením zákona, smlouvy či zásad dobrých mravů. Škoda představuje jakoukoliv ztrátu na majetku. Nejde přitom jenom o škodu, jež je skutečná, ale i o ušlý zisk, tedy o výši, kterou se hodnota majetku měla zvýšit, a nedošlo k tomu. Pokud došlo k porušení zákona, musí škůdce zpravidla újmu skutečně zavinit. Pokud se jedná o smluvní odpovědnost, je odpovědnost formulována přesněji. Tzn., že škůdce (viník) může být povinován i bez svého zavinění. Vyvinet se může, pokud prokáže, že škoda vznikla zásahem vyšší moci. Výši náhrady škody již netvoří jen obvyklá cena věci, ale musí být zohledněny i účelně vynaložené

⁶⁰BOHÁČEK, Martin. Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5, str. 37-39.

náklady, jež musí být k obnovení funkčnosti vynaloženy.⁶¹ Vznik povinnosti je demonstrován v tomto schématu:

Schéma vzniku povinnosti nahradit škodu⁶²

b) Nemajetková újma a zadostiučinění

Za nemajetkovou újmu je možné považovat újmu způsobenou protiprávním jednáním, jež pro poškozeného neznamena přímo ztrátu na majetku, ale jedná se o zásah na zdraví, či cti soukromé osoby. Následky mohou být zpravidla závažné a mohou se projevit v majetkových poměrech poškozeného. Náhradu nemajetkové újmy uskutečňuje NOZ prostřednictvím zadostiučinění. Zadostiučinění může mít mnoho podob (konkrétní podoba přitom není určena). NOZ však upřednostňuje náhradu v penězích. Jiná forma zadostiučinění, například omluva, může být poskytnuta pouze v případě, že jsou k tomu dostatečné důvody (např. dojde k neoprávněnému nařčení obchodní společnosti a poškození obchodní firmy, u níž došlo k porušení dobré pověsti a též finančním ztrátám).⁶³

c) Bezdůvodné obohacení

Bezdůvodné obohacení bylo doposud upraveno v § 451 odst. 1 ObčZ, kde bylo stanoveno, že bezdůvodné obohacení musí být vydáno. V praxi se však projevila tendence vydávat bezdůvodné obohacení k výčtu jednotlivých právních

⁶¹Komise pro aplikaci nové civilní legislativy. Náhrada újmy v novém občanském zákoníku. 2013, s 20, str. 4-10. Dostupné zde: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/MS_brozura_nahrad_a_ujmy.pdf

⁶²Viz tamtéž, str. 7.

⁶³Viz tamtéž, str. 10-13.

důvodů bezdůvodného obohacení v § 451 odst. 2 a v § 454, což vedlo k chápání uvedených důvodů jako výlučných a znamenalo vyloučení samostatného užití obecné klauzule v § 451 odst. 1. Tento přístup vychází z historického chápání a starší úpravy sahající až po ABGB (Všeobecný zákoník občanský), který též obsahoval určitý výčet právních důvodů. Z tohoto důvodu NOZ navazuje na předešlou úpravu a stanovuje obecně povinnost vydat bezdůvodné obohacení a doplňuje je příkladným výčtem typických případů. Z tohoto důvodu § 2991 NOZ a následující, definují obecné vymezení bezdůvodného obohacení a výčet právních důvodů.⁶⁴ Pro ochranu průmyslového vlastnictví se jedná o důležitý prostředek pro vymáhání práv.

⁶⁴Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169, str. 142.
(Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf)

4 Předměty průmyslového vlastnictví a dopady novelizace NOZ

Předměty průmyslového vlastnictví jsou svým obsahem a zaměřením rozličné. V této části dojde ke krátkému shrnutí vybraných předmětů průmyslového vlastnictví, které jsou chráněny zvláštními zákony. Analýza bude zaměřena na zákonem chráněné tvůrčí předměty (vynálezy, biotechnologické vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory, topografie polovodičových prvků a šlechtitelské právo). Analyzovány však nebudou z důvodu rozsahu zákonem chráněné předměty netvůrčí povahy (ochranné známky a označení původu). Mezi další předměty, jež zde nebudou uvedeny, patří předměty průmyslového vlastnictví, které nejsou chráněny zvláštním zákonem (např. objevy, know how a goodwill). Důvodem proč nedojde k analýze všech předmětů průmyslového vlastnictví, je především skutečnost, že rekonstrukce NOZ doposud nepřinesla potřeby změn zvláštních zákonů, jež upravují předměty průmyslového vlastnictví.

Průmyslové vlastnictví však není ovlivněno jen občanským zákoníkem a zvláštními zákony, ale jedná se o obor práva, jenž je poměrně významně ovlivněn mnoha mezinárodními smlouvami a případně dvoustrannými smlouvami (dvoustranné smlouvy zavazují Českou republiku jen v oblastech ochrany označení původu, dále zeměpisných označení a dalších označení obdobného charakteru). Mezi nejdůležitější mezinárodní smlouvy patří již zmiňovaná Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva), Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví a Smlouva o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (takzvaně TRIPS). Zmiňované mezinárodní dohody představují obecný charakter úpravy. Další dohody a mezinárodní smlouvy se týkají jednoho či několika předmětů průmyslového vlastnictví. Základní zásadou při uplatňování mezinárodní ochrany je reciprocita.⁶⁵

⁶⁵SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 212. ISBN 80-869-2008-9, str. 23-24.

4.1 Vynálezy

Dnes je právním základem vynálezu zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Patenty jsou přidělovány vynálezům, jež jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné. Zákon však neobsahuje definici samotného vynálezu. Definici vynálezu přinášel předchozí zákon č. 84/1972 Sb. o vynálezech, který definoval vynález v § 24 jako „*vyřešení technického problému, které je nové a znamená ve srovnání se světovým stavem techniky pokrok, projevující se novým nebo vyšším účinkem.*“⁶⁶ Zapojení České republiky do mezinárodního kulturního a obchodního společenství taktéž přineslo internacionalizaci průmyslového vlastnictví a způsobuje, že všechny tvůrčí předměty průmyslového vlastnictví se speciální právní úpravou jsou dnes obdobné.⁶⁷

Patent tedy slouží jako základní právní forma ochrany vynálezů. Proto hovoříme v souvislosti s vynálezem o patentu, až udělení patentu zajistí právní ochranu. Pro udělení patentu je však zapotřebí splnit hned několik podmínek. První podmínkou je novost, což znamená, že doposud není vynález součástí stavu techniky, jak uvádí v § 5 odst. 1 zákon 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích (příště jen VZN). Novostí se rozumí splnění podmínky, že vynález nebyl jakýmkoliv způsobem dostupný veřejnosti před dnem, od kterého má přihlašovatel právo přednosti, přičemž nezáleží, zdali je to v České republice nebo v zahraničí.⁶⁸ Srovnáváme tedy novost vynálezu s dosavadním stavem techniky na celém světě.⁶⁹

Druhou podmínkou je vynálezecká činnost, kde v § 6 VZN uvádí, že „*Vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky.*“ Tato podmínka má výrazně subjektivní charakter a není dále zákonem rozpracována. Podmínka operuje se třemi pojmy.

⁶⁶Zákon č. 84/1972 Sb., o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech.

⁶⁷HÁK, Jan. *Úvod ke studiu patentového práva*. Plzeň, 2012, s. 113. ISBN 978-807-3803-636, str. 26-27.

⁶⁸SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 212. ISBN 80-869-2008-9, str. 31.

⁶⁹Je důležité si uvědomit, že do stavu techniky patří i dříve podané přihlášky. Naopak na základě úmluvy o mezinárodních výstavách není stavem techniky a z toho plynoucí překážkou novosti zveřejnění vynálezu, ke kterému nedošlo dříve než šest měsíců před podáním přihlášky vynálezu a které přímo nebo nepřímo vyplývá buď ze zřejmého zneužití vzhledem k přihlašovateli, nebo k jeho právnímu předchůdci, nebo ze skutečnosti, že přihlašovatel nebo jeho právní předchůdce vystavil vynález na úřední nebo úředně uznané výstavě podle mezinárodní smlouvy.

SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 212. ISBN 80-869-2008-9, str. 31.

Pojem „stav techniky“ je svou definicí dostatečný pro praxi i pro právní teorii. Druhým pojmem, „odborník“, je míněna osoba znalá určitého oboru a schopná řešit běžné úkoly v tomto oboru. Třetím pojmem je „zřejmý způsob“. Ten se definuje nejhůře a jeho smyslem je odlišit vynalezenou činnost od běžných rutinních řešení, jež provádějí průměrné osoby v daném oboru.⁷⁰

Průmyslová využitelnost je třetí podmínkou pro patentovatelnost vynálezu a představuje důležitou hmotně-právní podmínku pro udělení patentu. Samotné označení průmyslového využití je pojímáno poměrně široce. Zákon VZN v § 7 říká, že *„Vynález se považuje za průmyslově využitelný, může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství.“* Pokud by měl Úřad průmyslového vlastnictví pochybnosti, může taktéž požádat o předvedení vynálezu, nebo si jeho průmyslovou vhodnost nechat prokázat i jiným způsobem.⁷¹ Zákon VZN v § 4 definuje vynálezy, jež není možné patentovat. V odstavci prvním zakazuje patentovat takové vynálezy, které by byly v rozporu s veřejným pořádkem či dobrými mravy. Druhou zakázanou skupinou jsou vynálezy v oblasti odrůd rostlin a plemen zvířat nebo biologického pěstování rostlin a chovu zvířat. To však neplatí pro mikrobiologické způsoby a výrobky těmito způsoby získané.⁷²

4.1.1 Patentová rešerše

Před samotným přihlášením vynálezu je vhodné provést rešerši na stav techniky k době předpokládaného podání patentové přihlášky. Důvodem je především jistota, že patent splňuje podmínku novosti, bez které není možné takový patent udělit. Pokud by se i přesto stalo, že dojde k udělení patentu, jenž by byl opětovně udělen na již známý vynález, mohou soutěžitelé či právnické osoby kdykoliv podat návrh na zrušení. Rešerše se provádí napříč světovým stavem techniky. Samotná rešerše je prováděna formou studia knih, časopisů, odborné literatury a další patentové literatury. Důležitým zdrojem informací pro rešerše jsou dnes především elektronické systémy. V České republice disponuje nejrozsáhlejší knihovnou Úřad průmyslového vlastnictví, který sídlí na Praze 6. Zde je dostupná taktéž studovna, v níž lze nalézt popis vynálezů z významných

⁷⁰HÁK, Jan. *Úvod ke studiu patentového práva*. Plzeň, 2012, s. 113. ISBN 978-807-3803-636, str. 26-28.

⁷¹Viz tamtéž, str. 28.

⁷²Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb. v platném znění.

zemí na světě. Pro vyhledávání je zapotřebí se orientovat v panterových třídách, které jsou děleny dle Mezinárodního patentového třídění (Int. C1.). Proto je hned v úvodu rešerše důležité zjistit patentovou třídu, do které by měl vynález, čili dosažené řešení, patřit.⁷³

4.1.2 Přihlášení vynálezu a provedení průzkumu

Řízení o udělení patentu upravuje zákon VZN v § 24 a následujících. Řízení o udělení patentu je zahájeno po podání přihlášky pro udělení patentu k Úřadu průmyslového vlastnictví. K Úřadu průmyslového vlastnictví je možné podat kromě vynálezu s žádostí o patent v České republice i další přihlášky do zahraničí. Patentovou přihlášku je možné v současné době realizovat prostřednictvím takzvané národní cesty a mezinárodní cestou na základě přihlášky PCT. Případně prostřednictvím regionálního úřadu (Evropský patentový úřad v Mnichově, nebo např. Euroasijský patentový úřad v Moskvě). Přihláška se může týkat pouze jednoho vynálezu nebo skupiny vynálezů, které jsou navzájem spojeny a tvoří dohromady jednotnou myšlenku vynálezu (zákon VZP v § 26 doslovně uvádí „obecnou vynálezeckou myšlenku“).⁷⁴

Česká republika přistoupila ke Smlouvě o patentové spolupráci (PCT). Úřad průmyslového vlastnictví se stal tak místem, kde mohou občané České republiky a jiné osoby, které mají na území České republiky bydliště či sídlo, podávat přihlášky i do zahraničí na základě smlouvy PTC, jež označujeme jako mezinárodní přihlášku. Poté, co Česká republika přijala úmluvu o udělování evropských patentů, je druhou variantou evropská patentová přihláška. Další cestou je podávání patentů takzvanou národní cestou. To znamená, že je podávána přihláška přímo v jednotlivých zemích, kde chce přihlašovatel získat patentovou ochranu. Přihláška se musí podávat na základě tamních pravidel a v úředním jazyce dané země. V drtivé většině je přihláška podána skrze místního patentového zástupce nebo advokáta. Pokud je uplatňováno pravidlo unijní

⁷³JAKL, Ladislav. *Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů*. Vyd. 2. V Praze: Metropolitní univerzita Praha, 2011, s. 279. Powerprint. ISBN 978-80-86855-74-5, str. 22-24.

⁷⁴Zákon vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb., v platném znění.

priority, je zapotřebí přihlášku podat nejdéle do 12 měsíců od uplatnění priority, a to včetně všech dokumentů a překladů.⁷⁵

Při podání přihlášky k Úřadu průmyslového vlastnictví nejprve dojde k zaznamenání doby podání přihlášky a jedacího čísla. V tomto okamžiku dle § 27 VZP „*podáním přihlášky vynálezu vzniká přihlašovatelovi právo přednosti*“⁷⁶. Tento okamžik znamená, že přihlášce vynálezu přísluší právo přednosti oproti ostatním pozdějším patentovým podáním stejného obsahu. Toto právo vzniká při podání u kteréhokoliv patentového úřadu na základě Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, nebo členské zemi Světové obchodní organizace, či na základě vzájemnosti. Pokud tedy podáme patentovou přihlášku např. v České republice, nemusí to znamenat, že máme zajištěnu pozici nejstarší přihlášky. Během 12 měsíců je možné, že bude upřednostněna starší přihláška v některé z jiných členských zemí, kde byla podána dříve. V první řadě dojde k realizaci předběžného průzkumu, jenž realizuje Úřad průmyslového vlastnictví ve snaze odstranit formální vady přihlášky, možnosti patentovatelnosti a odstranění vad, které mohou bránit zveřejnění přihlášky. Přihlášku úřad zveřejní dle § 31 VZP po uplynutí 18 měsíců k patentovatelnosti jejího předmětu. Pokud existují připomínky k vynálezu, Úřad průmyslového vlastnictví k nim během úplného průzkumu přihlášky přihlédne.⁷⁷

Úplný průzkum přihlášky je další fází, během které Úřad průmyslového vlastnictví zjišťuje, zdali přihláška splňuje náležitosti stanovené zákonem VZP pro udělení patentu. Úplný průzkum bude proveden na žádost přihlašovatele, jiné osoby nebo z moci úřední. Žádost o provedení průzkumu musí být dle 33 VZP podána nejdéle do 36 měsíců od podání přihlášky a není možné jí vzít zpět.⁷⁸

Na základě ustanovení § 34 a 35 nedojde-li ke splnění podmínek, jež si Úřad průmyslového vlastnictví kladl, dojde k zamítnutí přihlášky. Předtím však musí být přihlašovatelům umožněno se vyjádřit k podkladům, na jejichž základě má být rozhodnuto. Ve druhém případě dojde k zastavení řízení, pokud přihlašovatel ve stanovené lhůtě neodstraní vady přihlášky, na které jej Úřad průmyslového

⁷⁵JAKL, Ladislav. *Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů*. Vyd. 2. V Praze: Metropolitní univerzita Praha, 2011, s. 279. Powerprint. ISBN 978-80-86855-74-5, str. 58-62.

⁷⁶Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb., v platném znění.

⁷⁷HÁK, Jan. *Úvod ke studiu patentového práva*. Plzeň, 2012, s. 113. ISBN 978-807-3803-636, str. 30-31.

⁷⁸Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb., v platném znění.

vlastnictví upozornil. Třetí variantou neudělení patentu je shoda s dalšími patenty v předmětu.⁷⁹ Díky této zásadě je možné chránit práva přihlašovatele a zajistit vymahatelnost v případě nepovoleného použití vynálezu.

4.1.3 Zánik a zrušení patentu

Patent může být dle § 22 a 23 VZN zrušen anebo zaniknout. K zániku patentu dochází v případě, že uplyne doba platnosti patentu (20 let od podání přihlášky vynálezu), nebo majitel patentu nezaplatí stanovené udržovací poplatky pro platnost patentu. Třetí variantou zániku patentu je vzdání se patentu ze strany majitele.⁸⁰

Ke zrušení patentu dojde i tehdy, když se přijde na to, že vynález nesplňoval podmínky patentovatelnosti, že není popsán natolik jasně, aby jej mohl odborník realizovat, že předmět patentu přesahuje původní obsah patentové přihlášky (případně že předměty patentů, jež byly uděleny na základě rozdělení přihlášky, přesahují obsah jejího původního podání), nebo byl-li původní rozsah ochrany, jež vyplývá z přihlášky, rozšířen. Patent bude zrušen, pokud se zjistí, že na něj nemá majitel právo dle § 8 VZN. Patent může být zrušen též částečně, pokud se týkají důvody pro jeho zrušení jen části patentu. Částečné zrušení se provede formou změny nároků, popisu patentu, nebo výkresů.⁸¹

Pokud se podíváme na počet přihlášených patentů, které představují jednu z nejdůležitějších právních ochran technického řešení za rok 2013, došlo k významnému navýšení počtu přihlášek domácími přihlašovатели, což představuje více než třinácti-procentní navýšení oproti roku 2012 (jedná se o nejvyšší navýšení za posledních 20 let). Celkově se tak za rok 2013 jedná o 984 přihlášek, naopak počet přihlášek ze strany zahraničních přihlašovatelů se po delší dobu nemění a osciluje na hranici 100 přihlašovatelů (97 přihlášek za rok 2013).

⁷⁹Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb., v platném znění.

⁸⁰Viz tamtéž.

⁸¹Viz tamtéž.

Patentové přihlášky dle Výroční zprávy UPV 2013.⁸²

4.2 Biotechnologický vynález

Ochranu biotechnologického vynálezu vymezuje zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Postavení biotechnologického vynálezu si však vyžádalo doplňující právní úpravu v podobě zákona č. 206/2000 Sb. o ochraně biotechnologického vynálezu. Zákon vychází ze směrnice Evropské unie 98/44/ES ze dne 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologických vynálezů. Termín biotechnologický materiál je definován v zákoně č. 206/2000 Sb. takto: „a) *biologickým materiálem je jakýkoli materiál obsahující genetickou informaci a schopný samoreprodukce nebo reprodukce v biologickém systému; b) mikrobiologickým postupem je jakýkoli postup používající mikrobiologický materiál nebo prováděný na mikrobiologickém materiálu nebo postup, jehož výsledkem je mikrobiologický materiál; c) v zásadě biologickým způsobem pěstování rostlin nebo chovu zvířat je takový způsob, který je založen plně na přírodních jevech, jako je křížení a selekce.*“⁸³ Zákon č. 206/2000 Sb. uvádí, že je možné biotechnologický vynález patentovat, pokud se týká biologického materiálu, jenž je izolován ze svého přirozeného prostředí, nebo bude vyráběn

⁸²Úřad průmyslového vlastnictví. *Výroční zpráva 2013*. 2013. vyd. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7282-101-3, str. 6.

⁸³Zákon o ochraně biotechnologického vynálezu č. 206/2000 Sb., v platném znění.

technickým postupem, ale v přírodě se již vyskytl. Patentovat je možné biotechnologický vynález, jenž se týká rostlin nebo zvířat, pokud není technická proveditelnost omezena pouze na určitou rostlinu nebo zvíře.⁸⁴

Patent není možné udělit na vynálezy, jež by byly v rozporu s veřejným pořádkem. Dobré mravy se vztahují zejména na problematiku klonování lidských bytostí a jejich genetické identity a na vynálezy, při nichž se používá lidské embryo k průmyslovým nebo obchodním účelům. Obdobně je chráněna genetická identita zvířat, řeší se otázka vynálezů, které mohou způsobit utrpení nebo změnit genetickou identitu zvířete. Taktéž nelze patentovat zvířata, jež jsou výtvorem tohoto postupu. Zajímavé je následující ustanovení, jež připouští utrpení zvířat, za předpokladu, že to přinese velký medicínský užitek. Dále není možné udělit patent na odrůdy rostlin a plemena zvířat či biologické způsoby pěstování rostlin a chovu zvířat. Patentovat není možné ani lidské tělo v jakémkoliv stádiu vývoje včetně dílčí sekvence nebo dílčí sekvence genu (to neplatí pro prvek izolovaný z lidského těla, nebo prvek, který je spojen technickým způsobem).⁸⁵

Biotechnologický vynález je reakcí na dnešní rychlý vývoj vědy a výzkumu v této oblasti. Biologický výzkum vyvolává mnoho debat napříč společnostmi a je taktéž důvodem řady četných sporů. Zákon o ochraně biotechnologického vynálezu však pouze stanovuje patentovatelnost, ale nezakazuje provádění biologických výzkumů. K jejich regulaci jsou určeny jiné zákony v rámci právního řádu České republiky. Ustanovení o výluce patentovatelnosti však stanovují jakýsi morální aspekt pro tyto výzkumy. NOZ zároveň definuje v § 494 zvíře jako živého tvora, který má zvláštní význam a hodnotu jako smysly nadaný tvor a nikoliv pouze jeho obecnou cenu.⁸⁶

4.3 Dopady přijetí NOZ na úpravu vynálezu

Právní úprava vynálezu je v českém právním řádu zakotvena v již zmiňovaném zákoně o vynálezech a zlepšovacích návrzích 527/1990 Sb. Samotná úprava je však výrazně ovlivněna mezinárodní právní úpravou. NOZ se tak z větší části nedotkne samotných institutů, které upravují postup přijetí patentu. Naopak

⁸⁴Viz tamtéž.

⁸⁵Viz tamtéž.

⁸⁶Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. v platném znění.

určitý dopad má na rozhodování soudů a Úřadu průmyslového vlastnictví při správním rozhodnutí. Nově je stanovena povinnost odůvodnit svá rozhodnutí dle § 13 NOZ. Další podstatná změna se týká licencování patentů (licencím je věnována zvláštní kapitola níže).

4.4 Užité vzory

Jedná se o další z řady předmětů průmyslového vlastnictví. Užité vzory je taktéž upraven v čl. 1 odst. 2 Pařížské unijní úmluvy, jež doposud představuje významný mezinárodní dokument pro definici a pravidla průmyslového vlastnictví. Užité vzory mají mnoho společného s vynálezy. Hlavními určujícími rozdíly jsou požadavky týkající se úrovně tvořivosti, rozsahu a úrovně ochrany a doby, po kterou ochrana trvá. Užité vzory jsou v českém právním řádu definovány v zákoně o užitných vzorech 478/1992 Sb., který se též odkazuje na ustanovení zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Užité vzory platí po dobu 4 let a je možné je prodloužit maximálně dvakrát o tři roky. Celkově je možné dosáhnout platnosti užitného vzoru až na 10 let.⁸⁷

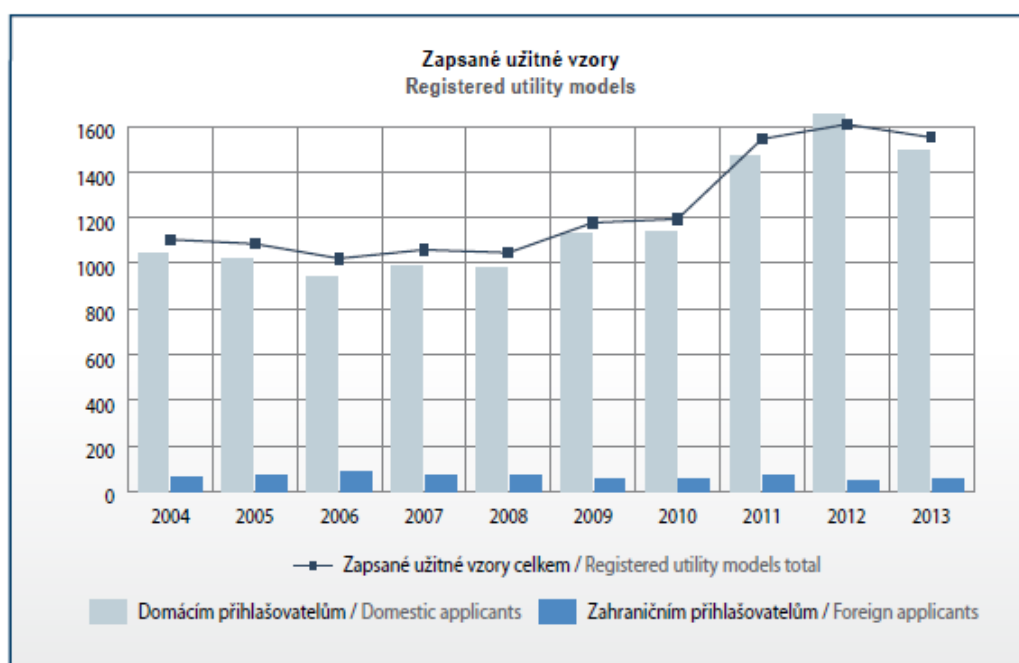
Pro udělení užitného vzoru je zapotřebí splnit tři základní podmínky, jež uvádí zákon o 478/1992 Sb. v § 4 a 5. Je to podmínka novosti, tvůrčí úrovně přesahující rámec pouhé odborné dovednosti a průmyslové využitelnosti. Pouze při splnění všech tří uvedených podmínek je možné licenci poskytnout. Podmínka novosti a průmyslové využitelnosti je obdobně upravena jako v patentovém právu. Na rozdíl od patentového práva užité vzory nezahrnují do stavu techniky obsah přihlášek užitných vzorů s dřívějším právem přednosti, což má zajistit omezení proti případnému chybnému dvojímu udělení užitných vzorů ke stejné věci. Třetí podmínka, jež se týká tvůrčí úrovně přesahující rámec pouhé odborné dovednosti, znamená, že tvůrce užitného vzoru nemusí nutně splňovat úroveň vynálezecké činnosti.

Výluky z ochrany užitného vzoru jsou upraveny obdobně jako u vynálezů (nelze chránit technická řešení, která by byla v rozporu s obecnými zájmy, především se zásadami lidskosti a veřejné morálky, dále v rozporu s odrůdami

⁸⁷Příloha 1C dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)), sdělení MZV č. 191/1995 Sb., str. 11-12. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

roślin, plemeny zvířat, taktěž s biotechnologickými reproduktivními materiály, systémy výroby a pracovní činností) dle § 3 zákona o užitných vzorech č. 478/1992 sb. v platném znění (dále jen ZUV).

Užitné vzory jsou druhou významnou skupinou ochrany průmyslového vlastnictví a patří taktěž k jeho tradičním institutům. Ochrana je realizována formou poskytnutí užitného vzoru. Obecně lze říci, že během roku 2013 došlo v České republice k podání více než 1731 přihlášek užitných vzorů. Podařilo se urychlit řízení o jejich přidělení. Přetrvává zde však nejistota pramenící především z provádění pouze formálního průzkumu, jenž nemusí vždy odhalit již existující užitné vzory, ale jde o levnější variantu, jak chránit technické řešení, které navíc nemusí splňovat takový vynálezský přesah, jako je tomu u patentu.

Užitné vzory dle Výroční zprávy UPV 2013.⁸⁸

4.5 Průmyslové vzory

Průmyslovým vzorem rozumíme předmět průmyslového vlastnictví, který je výsledkem tvůrčí činnosti v oblasti průmyslového vlastnictví a návrhářství. V dnešním pojetí se jedná o vzhled výrobku (tzn. soubor vzhledových znaků), bez

⁸⁸Úřad průmyslového vlastnictví. *Výroční zpráva 2013*. 2013. vyd. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7282-101-3, str. 9.

ohledu na to, zdali je výrobek chráněn podle zákona nebo nikoliv. Pokud splňuje výrobek předpoklady stanovené v příslušném právním předpise, může být chráněn jen jako průmyslový vzor, ale může být i předmětem autorskoprávní ochrany (zejména se jedná o díla užitého umění), případně ochrany známkové (např. ochrana známky prostorová nebo kombinovaná). Základem právní úpravy průmyslových vzorů je zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů v platném znění, jenž nabyl právní účinnosti k 1. říjnu 2000. Průmyslový vzor je taktéž ovlivněn komunitárními předpisy a to především „směrnici Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 98/71 ze dne 13. října 1998 o právní ochraně průmyslových vzorů a nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.“⁸⁹

Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů v platném znění stanovuje v § 2 demonstrativní výčet znaků, jež definují vzhled výrobku takto „*průmyslovým vzorem je vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení.*“⁹⁰ Předmětem průmyslového vzoru je tedy vnější podoba výsledného produktu (výrobku) či jeho částí. Pro udělení ochrany průmyslových vzorů je zapotřebí splnit podmínku novosti a individuální povahy. Podmínku novosti splní průmyslový vzor tehdy, nebyl-li před dnem podání přihlášky nebo dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor. Podmínka individuální povahy je naplněna, pokud celkový dojem, jenž vyvolává u informovaného uživatele je odlišný a odlišuje se od celkového dojmu, který u tohoto uživatele vzbuzuje průmyslový vzor, jež byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti.⁹¹

Důležitým rozdílem je realizace průzkumu přihlášky, která vyžaduje konat formální i věcný průzkum z úřední povinnosti a věcný průzkum tak není odložen. Pokud v přihlášce chyběly základní náležitosti, dojde k zastavení do doby, než budou doplněny. Není-li přihláška doplněna, pokládá se za nepodanou. Platnost zápisu je 5 let od data podání přihlášky a posléze je zde možnost prodloužení opakovaně po pěti letech až na maximální dobu ochrany 25 let. Rekodifikace NOZ však výrazněji nezasahuje do samotného legislativního vymezení průmyslového vlastnictví dle zákona 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů

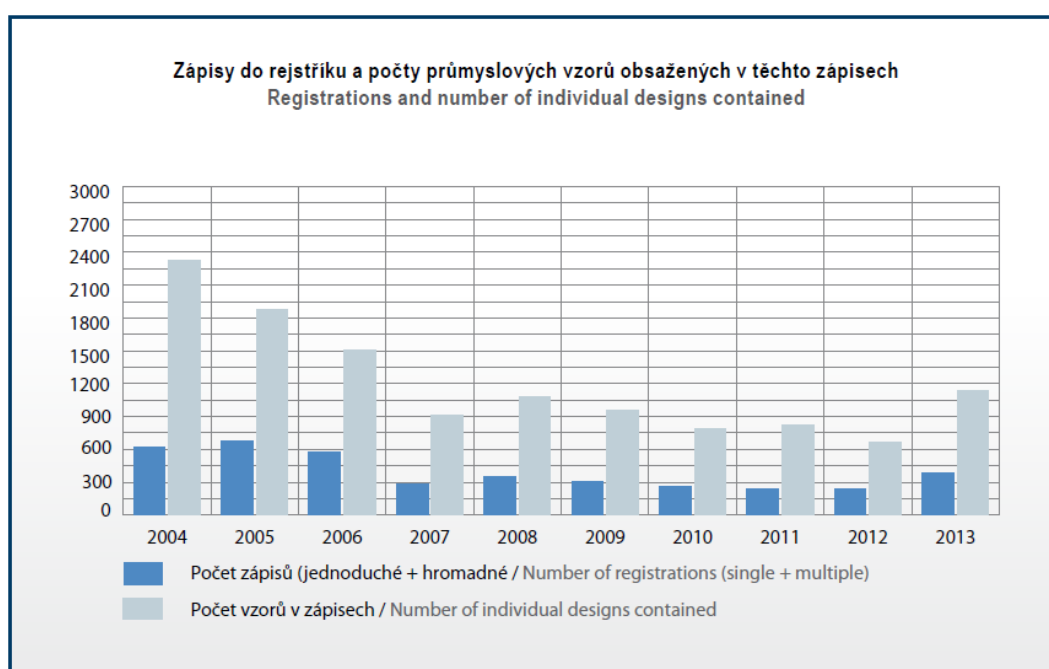
⁸⁹SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 212. ISBN 80-869-2008-9, str. 88-89.

⁹⁰Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, v platném znění.

⁹¹Viz tamtéž.

v platném znění.⁹² Rekodifikace NOZ dopadá na průmyslové vzory obdobně jako na patentovou ochranu vynálezů. Z důvodu pozastavení přihlášky při nedodržení náležitostí a realizace věcného průzkumu z úřední povinnosti, může mít významný dopad § 10 NOZ, jenž klade důraz na řádné odůvodnění. Z tohoto důvodu je možné například požadovat po Úřadu průmyslového vlastnictví řádné objasnění, proč žádost zastavil.

V roce 2012 bylo podání 431 přihlášek průmyslových vzorů. Celkem tyto přihlášky obsahovaly 1183 průmyslových vzorů k zápisu. Zajímavostí je, že téměř výlučně pocházely od domácích přihlašovatelů. V řízení bylo negativně ukončeno 58 přihlášek. V roce 2012 bylo v účinnosti 3 544 zápisů do národního rejstříku. Každý z nich obsahuje v průměru 3,4 průmyslové vzory.

Průmyslové vzory dle Výroční zprávy UPV 2013.⁹³

4.6 Topografie polovodičových prvků

Zákonem upravujícím topografii polovodičových prvků je zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků. Podmínkou pro udělení ochrany je tvůrčí činnost a splnění podmínky skutečnosti, že přihlašovaná topografie není v průmyslu běžná. Důvodem pro vytvoření tohoto zákona byl

⁹²HÁK, Jan. *Úvod ke studiu patentového práva*. Plzeň, 2012, 113 s. ISBN 978-807-3803-636, str. 42-44.

⁹³Úřad průmyslového vlastnictví. *Výroční zpráva 2013*. 2013. vyd. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7282-101-3, str. 11.

původně podpis obchodní dohody se Spojenými státy americkými a bývalou ČSFR. V realitě však význam topografie polovodičových prvků klesá s jejich počtem. Právo na ochranu topografie, jež byla využívána skrytě, zaniká 15 let ode dne, kdy došlo k jejímu vytvoření. Samotná ochrana je stanovena na maximální dobu 10 let.⁹⁴

Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků v § 1 stanoví, že ochrana se neposkytuje technologii užitě při tvorbě topografie či polovodičového výrobku, ani na informace uložené v tomto výrobku.⁹⁵ Je možné konstatovat, že rekodifikace NOZ na topografii polovodičových prvků dopadá obdobně jako na ostatní předměty průmyslového vlastnictví.

4.7 Šlechtitelské právo

Zákon upravující šlechtitelské právo je č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochraně práv k odrůdám). Tento zákon stanovuje, že předmět ochrany šlechtitelského práva se dle § 3 vztahuje „k odrůdám všech rodů a druhů rostlin, včetně jejich hybridů“.⁹⁶

Pro udělení ochrany je zapotřebí splňovat podmínku novosti (odrůdy), odlišitelnosti (odrůda je zřetelně odlišitelná), uniformity a stálosti odrůdy (zde je povinností dosáhnout vysoké jednoty znaků a u stálosti se jedná o stálost znaků odlišující odrůdy). Doba ochrany je stanovena na 25 let a u rostlin chráněných odrůd dřevin, chmele, révy vinné a brambor jsou ochranná práva stanovena na 30 let. Zde však řízení o udělení ochrany vede Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Tento úřad provádí jak formální, tak i věcný průzkum obsahu žádosti o ochraně odrůdy. Dopadem této ochrany je omezení nakládat s chráněnými odrůdami rostlin především její výroba nebo množení, prodej, uvedení na trh, dovozem či vývozem do členských států a třetích zemí a jejich skladování.⁹⁷ Změny, které přináší NOZ jsou obdobné jako u ostatních předmětů průmyslového vlastnictví a týkají se jich spíše nepřímo skrze nové zásady a fungování NOZ. Samotný zákon o ochraně práv k odrůdám doposud novelizován v této souvislosti

⁹⁴ Viz tamtéž, str. 476-47.

⁹⁵ Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, v platném znění.

⁹⁶ Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, v platném znění.

⁹⁷ Viz tamtéž.

není, stejně jako další speciální zákony upravující předměty průmyslového vlastnictví.

5 Vliv Evropské unie na novelizaci průmyslového vlastnictví

Evropská unie zavádí mnoho směrnic a nařízení, jež ovlivňují právní úpravu průmyslového vlastnictví a celého duševního vlastnictví v členských zemích Evropské unie. Tyto legislativní nástroje, kterými Evropská unie disponuje, je zapotřebí vždy promítnout do národní legislativy. Nejinak je tomu u zákonů, které se věnují jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví v České republice. Příkladem může být směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/44/ES ze dne 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologického vynálezu. Tato „unifikace“ ruku v ruce s internacionalizací duševního vlastnictví a potažmo práva průmyslového vlastnictví, vede k stále větší internacionalitě předmětů práva průmyslového vlastnictví. Například na evropské úrovni jsou to ochranné známky, jež jsou významnou doménou Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM). Směrnice nařízení a další právní prostředky EU se věnují celé oblasti průmyslového vlastnictví. Velkým „projektem“ je tvorba patentu Společenství, což by znamenalo, že tento patent by platil po celém území EU a nemuselo by docházet k překladu do národních jazyků. Patent by měl platnost na celém území Společenství a v případě udělení změny či jeho zrušení by toto platilo na území celého Společenství (více viz níže). Mimo jiné jsou směrnice nařízení a jiné formy regulace věnovány i vymáhání práv, které vznikají v souvislosti s jednotlivými předměty průmyslového vlastnictví. Evropská unie taktéž vystupuje na mezinárodní scéně jako jeden z aktérů při tvorbě a úpravě mezinárodních dohod.

Příkladem za všechny může být rozhodnutí Rady ze dne 18. prosince 2006, kterým se schvaluje přistoupení Evropského společenství k Ženevskému aktu Haagské dohody o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů, přijatém v Ženevě dne 2. července 1999(2006/954 ES). Cílem rozhodnutí bylo připojení se k Ženevskému aktu ve snaze zajistit fungující trh, jenž umožní shodné podmínky jako trhy národní. Pro tento postup však bylo zapotřebí zajistit sjednocení podmínek v Evropském společenství s ostatními smluvními státy.⁹⁸ Podrobnější přehled poskytuje například publikace Komunitární předpisy v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví, kterou vydal Úřad průmyslového vlastnictví (viz poznámka pod čarou).

⁹⁸Úřad průmyslového vlastnictví. *Komunitární předpisy v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví*. Vyd. 2., dopl. Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, s. 318. ISBN 978-80-7282-075-7, str. 98 až 111.

5.1 Patent Společenství

Mezi hlavní cíle na poli unifikace je patent Společenství, který by umožnil získat patent platný v celé Evropské unii. Celkově se očekává, že tento systém by mohl významně zmenšit náklady, jež jsou se získáním patentu spojeny. Prostřednictvím návrhu nařízení Rady ze dne 1. srpna 2000 o patentu Společenství se tak EU snaží vytvořit nový patent Společenství. Dnešní národní patenty prošly de facto harmonizací prostřednictvím hned několika mezinárodních smluv. Jednou z nejvýznamnějších byla Úmluva o udělování evropských patentů (Mnichovská úmluva) z roku 1973, ke které se připojily všechny státy v Evropské unii.

Dnešní fungování evropského patentu zajišťuje Evropský patentový úřad (EPO), který byl zřízen již zmiňovanou Mnichovskou úmluvou. EPO vydává evropské patenty, které se následně stávají národními patenty a řídí se vnitrostátní právní úpravou. Dodnes se k evropskému patentu připojilo 31 zemí v Evropě. Ačkoliv je systém udělování patentů sjednocen, doposud neexistuje patent Společenství, který by byl řízen dle právního řádu Společenství. To je jedním z důvodů, proč během projednávání zelené knihy z června 1997 došlo k přípravě návrhu nařízení o evropském patentovém systému. Na tyto přípravné práce navázalo sdělení Evropské komise, jež se věnovalo hlavním bodům a Komise jej předložila 5. února 1999 pod názvem „Postup navazující na zelenou knihu o patentu Společenství a patentovém systému v Evropě“. Výsledkem se stal již zmiňovaný návrh nařízení Rady ze dne 1. srpna 2000 o patentu Společenství. Navrhovaný systém patentů Společenství nemá nahradit dosavadní systémy, ale působit souběžně. Patent Společenství je navržen jako jednotný a autonomní a má stejný účinek pro celé Společenství. Patent může být udělen a stejně tak zneplatněn pouze v celém Společenství. Právo na patent má vynálezce nebo jeho právní nástupce. Pokud je vynálezce zaměstnancem, řídí se právo na patent národními předpisy. Žádost o patent se řídí pravidly z Mnichovské úmluvy.⁹⁹

Pokud majitel patentů Společenství nedal souhlas, není možné a) přímé využívání vynálezu a zejména jeho vytváření, nabízení, uvádění na trh apod.; b) nepřímé využívání vynálezů. Vynález Společenství bude platný na dvacet let a

⁹⁹Patent Společenství. EVROPSKÁ UNIE. *Přehledy právních předpisů EU* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_for_goods/pharmaceutical_and_cosmetic_products/126056_cs.htm

zaniká v případě, že nebyl včas zaplacen poplatek za obnovení, nebo jiné poplatky. Návrh Společenství patentu předpokládá, že dojde k vytvoření centralizovaného soudu Společenství pro duševní vlastnictví, jenž by měl zajistit jednotnost práva a ustálenou judikaturu. Soud se bude skládat z komory prvního stupně a odvolací komory.¹⁰⁰

Dohoda o patentu Společenství byla uzavřena již v roce 1975 v Lucembursku mezi devíti členskými státy Evropských společenství. Doposud však nenabyla účinnosti pro odmítavý postoj ostatních států. Důvodem je odmítavý postoj některých členských států, které požadují překlad do svého národního jazyka. Z tohoto důvodu došlo k uzavření Londýnského protokolu, k němuž přistoupilo jen 15 států, které dříve ratifikovaly Úmluvu o udělování evropských patentů. Státy se zavázaly, že budou vyžadovat překlad jen patentových nároků evropského patentu v národním jazyce, ale popis patentu jim postačí v angličtině (Švédsko požaduje švédštinu). Vznik skutečného patentu Společenství byl nadále závislý na rychlosti vývoje strojového překladače, který umožní překlad do všech národních jazyků.¹⁰¹

Výrazný posun představuje patentový balíček, který po složitém jednání upravil realizaci jednotného evropského patentu (či též patentu Společenství). Balíček je složen ze třech částí:

- a) nařízení o jednotném patentu,
- b) nařízení o překladech patentů,
- c) dohoda o patentovém soudu;¹⁰²

Nařízením Evropského parlamentu Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012 se provádí posílená spolupráce v oblasti tvorby jednotné patentové ochrany (povolená rozhodnutím 2011/167/EU, přijaté Radou Evropské unie dne 10. března 2011), což konečně přineslo kýžený důsledek vytvoření jednotného evropského patentu. K tomuto návrhu se rozhodlo nepřipojit Španělsko a Itálie.¹⁰³ Jednotný evropský patent může být dle předpokladů udělen už od roku 2014 a

¹⁰⁰Viz tamtéž.

¹⁰¹JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví - repetitorium*. 3., přeprac. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011, 167 s. ISBN 978-80-86855-63-9, str. 62-63.

¹⁰²Rozhodnutí Rady, kterým se povoluje posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany. In: *EUR-lex.eu*. 2011, (2011/167/EU). Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:076:0053:0055:CS:PDF>

¹⁰³ Viz tamtéž.

bude fungovat vedle již existujících systému. Hlavní výhodou je výrazná úspora nákladů, jež byly spojeny s patentováním v jednotných členských státech a překlady do tamních úředních jazyků.

5.2 Založení soudu pro patent Společenství

Soud pro patent Společenství by měl být založen na základě dvou rozhodnutí, které přijala Evropská rada.¹⁰⁴ Na tyto rozhodnutí v nedávné době navázala dohoda o jednotném patentovém soudu (Dohoda UPC), která je třetí částí patentového balíčku a byla podepsána všemi státy Evropské unie (až na Polsko a Španělsko) dne 19. února 2013. Doposud muselo být řízení v případě patentových sporů projednáváno hned několika soudy v každém státě, kde k porušení patentu došlo. Rozhodnutí tohoto nového soudu však budou závazná na celém území všech signatářských zemí. Jednotný patentový soud tak zlepší vymáhání práv u jediného soudu a sníží finanční a časovou nákladnost patentových sporů.¹⁰⁵ Soud pro patent Společenství může začít fungovat ihned po splnění dvou podmínek. První podmínkou je „*Uložení třinácté ratifikační listiny, včetně Německa, Velké Británie a Francie (tři smluvní členské země, v nichž bylo v platnosti nejvíce evropských patentů v roce 2012)*“.¹⁰⁶ Druhou podmínkou je „*Datum vstupu v platnost změn nařízení (EU) č. 1215/2012 (Nařízení Brusel I), pokud jde o jeho vztah k Dohodě*“.¹⁰⁷ Snahou přípravného výboru je spustit činnost soudu pro patent Společenství během roku 2015. Fakticky se čeká na dokončení vzájemných dohod, o které se výrazně zasloužilo polské předsednictví v Radě EU. Složitost výše uvedených podmínek plyne z odlišných pohledů členských států na jazyk, strukturu a fungování patentů Společenství. Proto se přistoupilo k přijetí jednání do tří tematických bloků odpovídajícím výše uvedeným třem smlouvám.

Soud bude složen z ústřední komory, místních a regionálních komor. Ústřední komora bude sídlit v Paříži a dvě sekce budou umístěny v Londýně a

¹⁰⁴ Návrhu rozhodnutí Rady, kterým se ve sporech týkajících se patentu Společenství svěřuje příslušnost Soudnímu dvoru; a návrhu rozhodnutí Rady, kterým se zřizuje Soud pro patent Společenství a který se týká opravných prostředků u Soudu prvního stupně.

¹⁰⁵ *Otázky a odpovědi ohledně Jednotného patentového soudu*, Úřad průmyslového vlastnictví. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarnodni/dohoda-trips.html>

¹⁰⁶ Viz tamtéž.

¹⁰⁷ Viz tamtéž.

Mnichově. Smluvní členské státy mohou založit vlastní místní komoru, nebo s jedním či více státy regionální komoru soudu prvního stupně. Soudce bude vybírat Správní výbor UPC, který bude složen po jednom ze zástupců členských států. Přihlásit se může každý přímo u UPC, ale nutná je vysoká odborná úroveň a kvalifikace nezbytná pro výkon soudce ve smluvním členském státě.¹⁰⁸

¹⁰⁸Viz tamtéž.

6 Uvedení do problematiky průmyslového vlastnictví ve Spolkové republice Německo

Německé právo definuje právo průmyslového vlastnictví a německé právo autorské v článku 73 číslo 9 Ústavy Německé spolkové republiky (dále jen GG). V článku 73. č. 9 je ustanoveno, že Spolková republika má výlučné zákonodárství nad následujícím: „*nad právem průmyslového vlastnictví, právem autorským a právem nakladatelským.*“¹⁰⁹ To dává výlučnou zákonodárnou moc Spolkové vládě, ale nedefinuje, které oblasti ochrany práv průmyslového vlastnictví existují. Profesor Joachim Gruber definuje na základě článku 73. č. 9 sedm základních oblastí ochrany práv průmyslového vlastnictví a to patentové právo, užité vzory, topografii polovodičových výrobků, průmyslové vzory, ochrana práv k novým odrůdám rostlin, ochranné známky a soutěžní právo.¹¹⁰

Autorské a průmyslové právo se řadí do soukromého práva a jedná se o takzvané zvláštní právo soukromé. Právní normy upravující tato práva jsou ve vztahu speciality k obecným normám německého občanského zákoníku (dále jen BGB) a jsou vůči těmto normám nadřazené. BGB tedy plní úlohu vyplňování možných zákonných mezer a jedná se tedy o subsidiární normy, v případě že nemůže být použito speciálních norem upravující právo průmyslového vlastnictví. Předmětem ochrany jak u autorského práva, tak u ochrany práva průmyslového vlastnictví je tvůrčí činnost, taková činnost, jež označuje takzvaně tvůrčího ducha a často se v této souvislosti také hovoří o takzvaném tvůrčím vlastnictví. Autorské právo je určeno na ochranu duševních výtvořů a jedná se například o literární díla, vědecká díla a různé druhy uměleckých děl.¹¹¹ Z důvodu rozsahu diplomové práce bude věnován bližší pohled pouze na vynález a podmínky udělení patentu. Příloha této práce obsahuje přehledovou tabulku o právech duševního vlastnictví ve Spolkové republice Německo.

¹⁰⁹Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Zuletzt geändert durch Art. 1 G v. 11.7.2012 I 1478, v platném znění.

¹¹⁰GRUBER, Joachim, Prof. Dr. jur. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*. 2. Auflage. Altenberge: Niederle Media, 2008, s. 104. ISBN 978-3-86724-131-1, str. 10-40.

¹¹¹EISENMANN, Hartmut a Ulrich JAUTZ. *Grundriss Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht: mit 55 Fällen und Lösungen*. 9., neu bearb. Aufl. Heidelberg, Neckar, 2012, s. 414. ISBN 978-381-1494-558, str. 2.

6.1 Blíže pohled na patent a patentový zákon (PatG)

Patenty patří k předním institutům v rámci německého práva průmyslového vlastnictví a upravuje je především patentový zákon¹¹² (Patentgesetz dále jen PatG), jenž obsahuje 147 paragrafů a je rozdělen do dvanácti částí. Z důvodu rozsahu této práce nedojde ke komplexnímu přehledu, ale pouze krátkému přehledu důležitých ustanovení patentového zákona. Cílem je především přinést srovnání s úpravou této oblasti práva průmyslového vlastnictví ve Spolkové republice Německo. V části první § 1 patentového zákona (dále jen PatG) jsou vymezeny podmínky pro udělení patentu (Voraussetzungen der Erteilung). Odstavec první § 1 PatG definuje podmínky udělení „*Patenty se udělují na vynálezy ve všech oblastech techniky, za předpokladu, že jsou nové, obsahují tvůrčí činnost a jsou průmyslově využitelné.*“¹¹³ Jako patent je možné uznat také biotechnologické vynálezy, tedy materiály, jež obsahují biologický materiál dle vymezení v § 1 odst. (2) PatG „*To, co se skládá z biologického materiálu nebo jej obsahuje, či je vyráběno biologickým materiálem či zpracováno nebo je při tomto používáno, je předmětem řízení. Biologický materiál, který je izolován či vyráběn pomocí technického procesu ze svého přirozeného prostředí, může být předmětem vynálezu, pokud byl v přírodě dostupný.*“¹¹⁴ Toto ustanovení koresponduje se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/44/ES ze dne 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologických vynálezů. Naopak není možné patentovat dle § 1 odst. (2) PatG „*objevy, vědecké teorie a matematické metody; 2 estetické výtvary; 3 Plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů; 4 prezentace informací.*“¹¹⁵

Na první pohled nedochází k výrazné odchylce oproti definici patentu v České republice. Důvodem je především společné členství v Evropské patentové organizaci a přijetí shodné mezinárodní ochrany vynálezů jako jsou Pařížská úmluva, Úmluva o řízení Světové organizace duševního vlastnictví, Smlouva o petinetové spolupráci, Dohoda TRIPS a mnoho dalších. V neposlední řadě je

¹¹²Patentgesetz, BGBl 1981 I S.1, FNA 420-1, v platném znění.

¹¹³Viz tamtéž.

¹¹⁴Viz tamtéž.

Dále se problematiky biotechnologických vynálezů týká § 2a, § 9a, § 9b PatG a další. V těchto ustanoveních je řešena především otázka zákazu udělení patentu a přidané látky pro uznání patentu.

¹¹⁵Patentgesetz, BGBl 1981 I S.1, FNA 420-1, v platném znění.

taktéž důležitá legislativní činnost Evropské unie, která vede k sjednocování.¹¹⁶ I přes postupné sjednocování a existenci evropského patentu přetrvává značný zájem o německé patenty. Dle statistiky z roku 2010 bylo k německému Patentovému a známkovému úřadu podáno přes 59 200 patentových přihlášek.¹¹⁷ Pro udělení patentu je v německém právu zapotřebí, aby vynález splňoval (obdobně jako v České republice) tyto podmínky:

- a) vynálezecká činnost (čili poprvé realizovaná nová myšlenka)
- b) novosti (doposud nepoužité)
- c) tvůrčí činnost
- d) průmyslová využitelnost¹¹⁸

Dle § 26 patentového zákona je německý Patentový a známkový úřad se sídlem v Mnichově nezávislý vyšší spolkový úřad v oboru působnosti Spolkového ministerstva spravedlnosti. V čele patentového úřadu je prezident a další jeho členové. Patentové oddělení je usnášeníschopné, jsou-li přítomni alespoň tři členové a v případě námitkového řízení mezi nimi musí být dva techničtí členové.¹¹⁹

Podle § 34 PatG je stanoveno, že vynález se přihlašuje k udělení patentu u patentového úřadu. Toto přihlášení je tedy možné prostřednictvím patentového úřadu nebo patentového informačního centra, je-li k tomu určeno Spolkovým ministerstvem spravedlnosti. Doba, po kterou vynález platí, je stanovena na maximální dobu dvaceti let.¹²⁰

Vynález tedy musí být jasný, zřetelný a úplný. Žádost může obsahovat pouze jeden jediný vynález nebo skupinu vynálezů, jež jsou metodicky propojené, pokud uskutečňují jedinou všeobecnou vynálezeckou myšlenku. V § 59 PatG je vymezena doba 3 měsíců po zveřejnění a udělení patentu, v níž každý člověk (v případě protiprávního odejmutí patentu pouze poškozený) může vznést námitku

¹¹⁶Kompletní přehled je dostupný například v knize *Patent- und Musterrecht*. 11. Aufl. Editor Andreas Heinemann. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2011, s. 684. Beck-Texte im dtv. ISBN 978-3-423-05563-5.

¹¹⁷EISENMANN, Hartmut a Ulrich JAUTZ. *Grundriss Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht: mit 55 Fällen und Lösungen*. 9., neu bearb. Aufl. Heidelberg, Neckar, 2012, s. 414. ISBN 978-381-1494-558, str. 1-9 a 60-65.

¹¹⁸Viz tamtéž, str. 60-61.

¹¹⁹Patentgesetz, BGBl 1981 I S.1, FNA 420-1, v platném znění.

¹²⁰Viz tamtéž.

proti patentu. Námitka musí obsahovat písemné vysvětlení a odůvodnění.¹²¹

¹²¹ Viz tamtéž.

7 Závěr

Během tvorby diplomové práce, jsem se snažil vypořádat s hlavním výzkumným záměrem a to nalézt podstatné změny, které přináší NOZ do průmyslového vlastnictví a ty následně analyzovat. Podařilo se mi nalézt mnoho menších či větších změn a snažil jsem dle svého nejlepšího vědomí vybrat ty, které mi přišly zásadní či pro praxi zajímavé. Samotný důvod rekonstrukce NOZ předestřel, že je snahou autorů přinést větší volnost a demokratický standart do civilního práva. Ne vše se však podařilo a existuje mnoho autorů, kteří upozorňují na nedostatky NOZ (např. již zmiňovaná profesorka Pelikánová). Rekonstrukce přinesla změnu zásad NOZ a od základu tak představuje stavební kameny civilního práva (je třeba dodat, že v mnoha oblastech nepředstavuje zásadní změny, ale například upravuje pravidla na základě ustálené judikatury, nebo inspirace v moderních evropských zákonících včetně právních předpisů Evropské unie). Tyto změny nevyjímají však postihují i průmyslové vlastnictví. Velká většina změn však zasahuje do průmyslového vlastnictví nepřímo a je možné předpokládat, že nezpůsobí zásadní změny pro praxi průmyslového vlastnictví.

Základní zásady NOZ přinášejí pro praxi v průmyslovém vlastnictví značné důsledky. Hned § 2 poukazuje nato, že není možné v právu prosazovat obecný bezhodnotový formalismus, ale je zapotřebí hledat skutečný obsah zákona. To může výrazně měnit ustálenou dosavadní praxi i v průmyslovém vlastnictví. Zásada uvedená v § 5 NOZ naopak stanovuje větší odpovědnost patentovým zástupcům, advokátům apod., na základě předpokladu vyšší úrovně vědomostí u odborníků. Z pohledu poctivých patentových zástupců, advokátů a dalších, je však i tato zásada nikterak neomezuující. Důležitá je též zásada uvedená v § 10 NOZ odkazující na užití analogie legis i analogie iuris a znamená výrazné posílení soudů i doktrinálního výkladu. Tato změna je zásadní i pro rozhodování soudů ve věci průmyslového vlastnictví. Z mého pohledu je velmi důležité ustanovení § 13 NOZ, jež stanovuje důvodnou domněnku, že pokud existuje obdobný případ, o němž již bylo rozhodnuto a shoduje se v podstatných náležitostech, bude rozhodnut obdobně. Pokud se tak nestane, je zapotřebí přesvědčivě doložit toto odchýlné rozhodnutí. Tato praxe je významná jak pro soudy, tak pro rozhodování Úřadu průmyslového vlastnictví a je důvodné předpokládat, že se účastníci řízení budou tohoto práva domáhat. Doposud totiž docházelo k častým sporným rozhodnutím, či nejednotnému doložení odůvodnění

rozhodnutí. NOZ tak prostřednictvím této zásady zasahuje do rozhodovací praxe soudů a správních orgánů.

Významnou změnou je nové pojetí nehmotné věci jako jedné z hlavních změn, které přináší NOZ do průmyslového vlastnictví a celého duševního vlastnictví. Je důležité konstatovat, že tak výrazně ulehčuje nakládání s nehmotnými statky. Úprava nehmotných statků v NOZ je tak generálně použitelná v jednotlivých oblastech a není zapotřebí upravovat nehmotné statky ve speciálních zákonech. Další významnou změnou je pojetí obchodní firmy jako předmětu průmyslového vlastnictví. Důvodová zpráva k NOZ uvádí, že právo k obchodní firmě není chápáno výlučně jako osobnostní, ale spíše jako právo majetkové. NOZ bezesporu přiblížil obchodní firmu mezi předměty průmyslového vlastnictví a do značné míry vychází vstříc potřebám dnešní podnikatelské praxe. Problematickým však zůstává vázanost obchodní firmy na určitý právní subjekt a její role identifikačního znaku (obchodní firma je jménem, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku). I přes tento nedostatek dnes můžeme hovořit o obchodní firmě, jako o předmětu průmyslového vlastnictví, i když na samotné hranici rámce duševního vlastnictví.

Podstatnou změnou je sjednocení licence pro předměty duševního vlastnictví. Toto neopodstatněné dosavadní dělení bylo překonáno a došlo k vytvoření typové licenční smlouvy, která má též vymezený okruh předmětů průmyslového vlastnictví, pro něž je možné typovou licenční smlouvu uzavřít. NOZ také přináší nově konkrétní popis licenčních závazků a nevylučuje uzavření jiných smluv než licenčních. NOZ se tak snaží poukázat na autonomii vůle, kterou všichni máme a stát ji musí respektovat.

Dobré mravy jsou dalším tématem, kterému se NOZ věnoval, ale fakticky navazuje na předešlý občanský zákoník. Změnou je však větší inspirace západoevropskými civilními kodexy na uplatňování dobrých mravů. Přičemž v případě, že se prokáže, že došlo k porušení dobrých mravů, bude jednání podléhat absolutní neplatnosti. Existuje zde však kritika absolutní neplatnosti a naopak snaha o větší individuální přístup. V praxi nedělá pojem dobré mravy zásadnější obtíže a není zapotřebí předpokládat, že by se tomu tak stalo v souvislosti s přijetím NOZ.

Náhrada škody, nemajetková újma, přímé zadostiučinění, bezdůvodné obohacení, jsou další oblastí, kterým se NOZ věnoval a přinesl několik změn, jež přesahují i do oblasti průmyslového vlastnictví. Vztah mezi náhradou škody,

nemajetkovou újmou, přímým zadostiučiněním je důležitý při vymáhání práv průmyslového vlastnictví. Tyto instituty jsou důležité pro vymáhání práv průmyslového vlastnictví a NOZ posiluje především v oblasti nemajetkové újmy 1) právní postavení poškozeného, 2) rozšiřuje případy náhrady nemajetkové újmy, 3) umožňuje smluvní limitování náhrady škody. Naopak bezdůvodné obohacení je fakticky převzato z předešlého občanského zákoníku. U institutu náhrady škody rozlišuje NOZ důsledně důvody vzniku škody. Rekodifikace v této oblasti by měla zajistit lepší postavení poškozených i v rámci průmyslového vlastnictví.

V kapitole věnované jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví zaměřeným na tvůrčí předměty došlo k analýze vybraných. Jelikož nedošlo z důvodu rekodifikace NOZ ke změnám speciálních zákonů, jež upravují jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví, je přímý dopad na proces přihlášek, udržování a zániku těchto předmětů pouze nepřímý a v zásadě nedochází k žádným zásadním změnám.

Co se týče vlivu Evropské unie na průmyslové vlastnictví, je možné konstatovat, že průmyslové vlastnictví je poměrně významně harmonizováno a podléhá dlouhodobé spolupráci na mezinárodní a evropské úrovni. Velkým úspěchem se stal v nedávné době posun v přijetí patentu Společenství, který právě vzniká po více než 40 letech vyjednávání. V samém závěru práce, též došlo ke krátkému uvedení do průmyslového vlastnictví v Německé spolkové republice, které potvrzuje značný pokrok v harmonizaci mezinárodní a evropské spolupráce v oblasti průmyslového vlastnictví. Přičemž blíže je zde analyzována patentová ochrana vynálezu ve Spolkové republice Německo, která je v mnohém shodná s úpravou v České republice.

Účelem diplomové práce bylo analyzovat změny, jež dopadají na průmyslové vlastnictví v souvislosti s přijetím NOZ. Na základě tohoto výzkumu a výše uvedených závěrů je možné konstatovat, že změny skutečně dopadají na průmyslové vlastnictví, ale je nutné zdůraznit, že jejich intenzita a forma nepředstavuje zásadní zásah do celkové praxe fungování průmyslového vlastnictví. Navíc část změn, které NOZ přinesl, vychází z potřeb praxe anebo jsou tyto změny již částečně judikovány.

Das Resümee

Die Diplomarbeit widmet sich mit den Gründen der Annahme des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs Nr. 89/2012 und mit den Folgen der Rekodifizierung im Gebiet des Industrieigentums. Meine Arbeit bemüht sich, um die gründlichen Änderungen zu befallen, die das neue Bürgerliche Gesetzbuch quer des Zivilrechts brachte, sowie die direkten und indirekten Einfälle im Gebiet des Industrieigentums zu befallen. In der Vorbereitungszeit meiner Diplomarbeit existierte bisher keine breitere Literatur und die Hauptquelle wurde das neue Bürgerliche Gesetzbuch selbst. Der begründende Bericht zum neuen Bürgerlichen Gesetzbuch, die Artikel in den Fachzeitschriften, die manche Einfälle im Gebiet des Industrieigentums befallenden Bücher (zum Beispiel das Buch von Ladislav Jakl „Neues Bürgerliches Gesetzbuch und Industrieigentum“, herausgegeben im Jahre 2012 in Prag, die Metropolen Universität in Prag, ISBN). Die Rechtsprechung und die Fachpublikationen werden zuerst jetzt auf die Rekodifizierungseinfälle reagieren. Nun entsteht die Frage, inwieweit sich die Rekodifizierung in der praktischen Tätigkeit der Patentvertreter, des Patentamts und der nächsten sich im Industrieigentumsgebiet bewegenden Personen zeigt. Diese Zusammenfassung befällt nur die grundsätzlichen Gebiete, mit denen sich die Diplomarbeit widmet, aber hat nicht die Funktion eines Inhalts der Diplomarbeit.

In der Einleitung meiner Diplomarbeit werden die Hauptgrundsätze für die Vorbereitungsbildung des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs, sowie wird die Bestimmung der grundsätzlichen Prinzipien der Zivilrechtsfunktion nach der Annahme des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs beschrieben. Die Diplomarbeit umfasst eine Analyse des geistigen Eigentums und seine Teilung in Industrieigentum und Urheberrecht einschließlich der zusammenhängenden Rechte. Während der Analyse des geistigen Eigentums wird die immaterielle Sache vorgestellt, die von dem neuen Bürgerlichen Gesetzbuch für die Praxisbedürfnisse neu definiert ist. Dann folgt die Analyse der Änderungen bei den Grundsätzen in dem Bürgerlichen Gesetzbuchs, die in den Absätzen 1 bis 14 umfasst sind, die an die traditionelle Funktion des Zivilrechts aus der Zeit der Ersten Tschechoslowakischen Republik knüpfen, sowie die modernen Zivilkodifikationen, mit denen die Autoren beim Schaffen des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs inspiriert wurden.

Im nächsten Teil meiner Diplomarbeit analysiere ich die Änderungen, die direkt oder indirekt ins Gebiet des Industrieigentums einfallen. Vor allem handelt es sich um die Einfälle, die Stellung der juristischen und natürlichen Personen nach dem neuen Bürgerlichen Gesetzbuch betreffen. Die markanten Änderungen bringt die neue Regelung im Namen einer Betriebsfirma, eher als „Firmenname“ bezeichnet, sowie die Möglichkeit der Einordnung des Namen einer Betriebsfirma in den Rahmen des Industrieigentums. Die Aufmerksamkeit wird auch die neue Regelung der Lizenzverträge und Werkverträge mit immateriellem Ergebnis gewidmet, was bisher in der tschechischen Rechtsordnung nicht geregelt wurde. Aufgrund der Vorstellung der immateriellen Sache in der Einleitung meiner Diplomarbeit kommt zu ihrer nächsten Analyse und zur Erklärung der Schlüsselbegriffe wie z.B. die immateriellen Güter und die Anforderungen, die nach dem neuen Bürgerlichen Gesetzbuch auch als die Sachen bezeichnet sind. Im Abschluss der Analyse wird der nächste wichtige Begriff „äußeres Verhalten“ zusammengefasst werden, der einen markanten Einfall auf die Absolutgültigkeit der abgeschlossenen Verträge hat. Im nächsten Teil meiner Diplomarbeit wird eine kurze Einsicht in die Rechtsregelung des Industrieigentums in Deutschland ermöglicht.

Literatura:

1) Česká

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 829. ISBN 978-80-7380-413-8
- BOHÁČEK, Martin. *Obecné otázky nového občanského zákoníku z hlediska práv k duševnímu vlastnictví*. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5
- Effmert, Jiří. *Změny v občanském právu s dopadem do praxe z hlediska průmyslového vlastnictví*. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 32. ISBN 978-80-86855-87-5.
- HÁK, Jan. *Úvod ke studiu patentového práva*. Plzeň, 2012, s. 113. ISBN 978-807-3803-636
- JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví - repetitorium*. 3., přeprac. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011, s. 167. ISBN 978-80-86855-63-9
- JAKL, Ladislav. *Právní ochrana vynálezů a užitečných vzorů*. Vyd. 2. Praha, Metropolitní univerzita Praha, 2011, s. 279. Powerprint. ISBN 978-80-86855-74-5.
- JAKL, Ladislav. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. Vyd. 2., Praha: Metropolitní univerzita Praha Studijní texty (LexisNexis), 2010, s. 269. ISBN 978-80-86855-65-3
- Komise pro aplikaci nové civilní legislativy. *Náhrada újmy v novém občanském zákoníku*. 2013, s 20
- SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd., Praha: LexisNexis CZ, 2006, s. 212. ISBN 80-869-2008-9
- TELC, Ivo, Tůma, Pavel. *Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku*. In: *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 22. ISBN 978-80-86855-87-5

- TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Vyd. 1. Brno, Masarykova univerzita, 1994, s. 344. ISBN 8021008857
- Úřad průmyslového vlastnictví. *Komunitární předpisy v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví*. Vyd. 2., dopl. Úřad průmyslového vlastnictví, 2009, s. 318. ISBN 978-80-7282-075-7
- Úřad průmyslového vlastnictví. *Výroční zpráva 2013*. 2013. vyd. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7282-101-3

Časopisy a webové články:

- Co je to duševní vlastnictví?. SVĚTOVÁ ORGANIZACE DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ (WIPO). [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/about-ip/en/>
- Melzer, Filip, Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *iPrávnik*, 2013, č. 7, s. 253.
- Neplatnost právního jednání, dobré mravy a Nový občanský zákoník 2014. BEZPLATNÁ PRÁVNÍ PORADNA. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://bezplatnopravniporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/obecne/16759-neplatnost-pravniho-jednani-dobre-mravy-a-novy-obcansky-zakonik-2014.html>
- Patent Společenství. EVROPSKÁ UNIE. *Přehledy právních předpisů EU* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_for_goods/pharmaceutical_and_cosmetic_products/l26056_cs.htm
- PELIKÁNOVÁ, Kodifikace českého soukromého práva, zejména ve vztahu k úpravě obchodních vztahů (diskuse). *Bulletin Advokacie*, 2003, č. 3, 84-85 s., ISSN 210-6348.
- Změna chápání pojmu věci. MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČR. *Nový občanský zákoník* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/vecna-prava/konkretni-zmeny/zmena-chapani-pojmu-veci/>

Cizojazyčné zdroje:

- EISENMANN, Hartmut a Ulrich JAUTZ. *Grundriss Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht: mit 55 Fällen und Lösungen*. 9., neu bearb. Aufl. Heidelberg, Neckar, 2012, s. 414. ISBN 978-381-1494-558
- GRUBER, Joachim, Prof. Dr. jur. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*. 2. Auflage. Altenberge: Niederle Media, 2008, s. 104. ISBN 978-3-86724-131-1
- *Patent- und Musterrecht*. 11. Aufl. Editor Andreas Heinemann. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2011, s. 684. Beck-Texte im dtv. ISBN 978-3-423-05563-5.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Zuletzt geändert durch Art. 1 G v. 11.7.2012 I 1478, v platném znění
- Patentgesetz, BGBl 1981 I S.1, FNA 420-1, v platném znění

Prameny:

- Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku 89/2012 Sb. Praha, s. 1169.
- Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva), vyhl. č. 64/1975 Sb., ve znění vyhl. Č. 81/1985 Sb., v platném znění
- Příloha 1C dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)), sdělení MZV č. 191/1995 Sb.
- Rozhodnutí Rady, kterým se povoluje posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany. In: *EUR-lex.eu*. 2011, (2011/167/EU).
- zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon
- zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- zákon č. 84/1972 Sb., o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech

- zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologického vynálezu
- zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, v platném znění.
- zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
- zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků
- zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích
- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Soudní rozhodnutí:

- European Court on Human Rights. *CASE OF ANHEUSER-BUSCH INC. v. PORTUGAL*. 11.1.2007, Application no. 73049/01.
- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 26. února 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97.

Webové stránky:

- europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_for_goods/pharmaceutical_and_cosmetic_products/126056_cs.htm
- <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>
- <http://www.upv.cz>
- www.wipo.int/

Použité zkratky:

ABGB	- rakouský všeobecný zákoník občanský
BGB	- Německý občanský zákoník
EPO	- Evropský patentový úřad
ESLP	- Evropský soud pro lidská práva
EU	- Evropská unie
IPC	- Dohoda o patentovém soudu
NOZ	- nový občanský zákoník 89/2012 Sb.
ObčZ	- občanský zákoník 40/1964 Sb.
OHIM	- Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu
PatG	- patentový zákon
PCT	- Smlouva o patentové spolupráci
SCFR	- Společný referenční rámec (principy, definice a modelová pravidla evropského soukromého práva)
TRIPS	- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
UNIDROID	- Mezinárodní ústav pro unifikaci soukromého práva
UPC	- Dohoda o jednotném patentovém soudu
VZN	- zákon 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích
WIPO	- Světová organizace duševního vlastnictví
ZMPS	- zákon o mezinárodním právu soukromém č. 91/2012 Sb.
ZOK	- zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb.

Přílohy:

- 1. Přehled práv duševního vlastnictví ve Spolkové republice Německo.**
- 2. Počty licenčních smluv zapsaných do rejstříků**
- 3. Soudní řízení ve věcech průmyslového vlastnictví**

Ad 1) Přehled práv duševního vlastnictví ve Spolkové republice Německo.

	Patente	Gebrauchsmuster	Marken	Geschmacksmuster	Urheberrecht
geschützt werden ...	Technische Erfindungen	Technische Erfindungen	Marken für Waren und Dienstleistungen	Design	Rechte des Urhebers
Erfordernisse an den Schutz	<ul style="list-style-type: none"> · Neuheit · Erfinderische Tätigkeit · Gewerbliche Anwendbarkeit 	<ul style="list-style-type: none"> · Neuheit · Erfinderischer Schritt · Gewerbliche Anwendung (Verfahren sind nicht schützbar)	<ul style="list-style-type: none"> · Wörter einschließlich Personennamen · Abbildungen · Buchstaben, Zahlen · Hörzeichen · dreidimensionale Gestaltungen einschließlich der Form einer Ware oder ihrer Verpackung · sonstige Aufmachungen einschließlich Farben · Geruchsmarken 	<ul style="list-style-type: none"> · zweidimensionale oder dreidimensionale Erscheinungsform eines ganzen Erzeugnisses oder eines Teils davon 	Geschützte Werke der Literatur, Wissenschaft und Kunst sind in §2 „Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte“ definiert
Schutzdauer	20 Jahre	10 Jahre	10 Jahre, unbegrenzt verlängerbar	5 Jahre, verlängerbar bis auf max. 25 Jahre	Leben des Autors + 70 Jahre
Schutzform	<ul style="list-style-type: none"> · nationale Patente · Europäisches Patent · Internationale Patentanmeldung (PCT) 	Nationale Gebrauchsmuster (nicht auf EU Ebene)	<ul style="list-style-type: none"> · Nationale Marken · Gemeinschaftsmarken (EU) · Internationale Markenregistrierung 	<ul style="list-style-type: none"> · Nationaler Designschutz · Gemeinschaftsgeschmacksmuster · Internationale Hinterlegung von Designs 	Keine Registrierung: der Schutz entsteht automatisch mit der Schöpfung
Zuständige Behörde	<ul style="list-style-type: none"> · Nationale Patentämter · EPA · WIPO 	Nationale Patentämter	<ul style="list-style-type: none"> · Nationale Markenämter · HABM – Harmonisierungsamt für den Binnenmarkt · WIPO 	<ul style="list-style-type: none"> · Nationale Patentämter · HABM · WIPO 	

Zdroj: Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Tourismus, Mecklenburg Vorpommern. Patente und andere gewerbliche Schutzrechte. Vyd. 1. Schwerin, 2009, Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Tourismus, Mecklenburg Vorpommern, s. 64, str. 7.

Ad 3) Počty licenčních smluv zapsaných do rejstříků

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Patenty / Patents	21	12	38	31	17	11	40	45	40	44
Užitné vzory / Utility models	63	34	85	80	33	27	52	35	62	24
Průmyslové vzory / Designs	4	9	9	3	12	36	11	20	18	7
Ochranné známky / Trademarks	1 011	593	626	581	923	479	595	872	682	360

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví. *Výroční zpráva 2013*. 2013. vyd. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7282-101-3, str. 73.

Ad 2) Soudní řízení ve věcech průmyslového vlastnictví

Soudní řízení / Legal proceedings

	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	Patenty Patents			Užitné vzory Utility models			Průmyslové vzory Industrial designs			Ochranné známky Trademarks			Celkem Total		
Žaloby proti rozhodnutí předsedy ÚPV / Legal actions against decisions of the President of the Office	4	2	1	6	1	3	3	7	1	77	42	40	90	52	45
Kasační stížnosti / Cassational complaints	1	1	1	3	0	0	0	0	0	13	18	18	17	19	19
z toho - podané úřadem / thereof filed by the Office	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	5	3	3	5
z toho - podané druhým účastníkem řízení / thereof filed by other party to legal proceeding	1	1	1	3	0	0	0	0	0	10	15	13	14	16	14
Rozhodnutí Městského soudu / Decisions of the Municipal Court	5	2	4	2	5	2	1	1	2	56	74	77	64	82	85
Rozsudek / Decision :	2	1	2	1	4	1	0	1	2	29	66	70	32	72	75
z toho žaloba se zamítá / thereof actions dismissed	1	1	2	1	1	1	0	1	1	23	49	53	25	52	57
z toho rozhodnutí předsedy ÚPV se zrušuje / thereof decision of the President of Office declared void	1	0	0	0	3	0	0	0	1	6	17	17	7	20	18
z toho rozhodnutí Městského soudu se zrušuje / thereof decision of Municipal Court declared void	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z toho rozhodnutí předsedy a I. instance se ruší / thereof decisions of the President of the Office and dispute declared void	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usnesení / Resolution	3	1	2	1	1	1	1	0	0	27	8	7	32	10	10
z toho žaloba se zamítá / thereof actions dismissed	0	1	1	0	1	0	1	0	0	4	3	1	5	5	2
z toho řízení se zastavuje / thereof proceedings stopped	3	0	1	1	0	1	0	0	0	23	5	6	27	5	8
Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu / Decisions of the Supreme Administrative Court of the Czech Republic	0	2	3	3	1	0	0	0	0	20	13	16	23	16	19
z toho kasační stížnost se zamítá / thereof cassational complaint dismissed	0	1	1	1	1	0	0	0	0	9	7	13	10	9	14
z toho žaloba se zamítá / thereof actions dismissed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z toho rozsudek Městského soudu se ruší / thereof decisions of the Municipal Court declared void	0	1	2	2	0	0	0	0	0	10	4	3	12	5	5
z toho rozhodnutí předsedy se ruší / thereof decision of the President of Office declared void	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
z toho řízení se zastavuje / thereof proceedings stopped	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0
z toho žaloba se odmítá / thereof actions refusing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní rozhodnutí / Other decisions	3	19	0	0	1	2	4	0	0	2	1	5	9	21	7

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví. *Výroční zpráva 2013*. 2013. vyd. Praha, Úřad průmyslového vlastnictví, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7282-101-3, str. 74.